

ИНСТИТУТ ПО ФИЛОСОФИЯ И СОЦИОЛОГИЯ
БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

Утвърдил:

Директор на ИФС

Проф. дсн Емилия Ченгелова

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „ФИЛОСОФИЯ НА КУЛТУРАТА, ПОЛИТИКАТА, ПРАВОТО
И ИКОНОМИКАТА“

УЧЕБЕН ПЛАН

Образователно-квалификационна степен: доктор

Обучаващо звено: Секция „Социални теории, стратегии и прогнози“

Професионално направление: 2.3. Философия

Специалност: Философия на културата, политиката, правото и икономиката

Форма на обучение: редовна / задочна / самостоятелна подготовка

Срок на обучение: 3 години / 4 години / 5 години

Анотация на програмата

Докторската програма (ДП) по „Философия на културата, политиката, правото и икономиката“ предлага обучение в образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 2.3 Философия, област на висшето образование 2. Хуманитарни науки. Тя е предназначена за магистри, които са завършили философия, но също така и широк кръг хуманитарни специалности – политология, право, културология, икономика, социология и пр. В определени проблемни области тя е подходяща и за студенти от природонаучните специалности.

Във всеки от четирите модула (Философия на културата, Философия на политиката, Философия на правото, Философия на икономиката) се подготвят специалисти, които в края на обучението си могат нещо да боравят с основни понятия и теории от съответното поле, разработват свои изследователски стратегии, предлагат нови перспективи за анализ и интерпретация на значими проблеми, търсят проекции на резултатите от изследователската си работа в конкретни политики и социални практики. В резултат, завършилите програмата ще могат свободно да се впишат не само в националния, но и в международния интелектуален дебат, както

и да получат възможности за обмен и реализация в чуждестранни изследователски институции и учебни заведения, международни организации, глобалния неправителствения сектор и пр.

Профил на програмата

Докторската програма цели да помогне на обучаваните да осмислят значими обществени процеси в секторите на политиката, правото, икономиката и културата на фона на дълбоки трансформации и висока степен на непредвидимост. Затова специфичен акцент в работата по подготовка на докторантите е темата за бъдещето като пронизващ цялата програма проблем. В хода на обучението това налага полагане на усилия за изграждане на капацитет за прогностичен анализ. Докторантите имат възможност да се запознаят с прогностични подходи и методи в рамките на специализирани курсове по „изследване на бъдещето“ (т.нар. Future Studies). Така биха могли и успешно да се впишат в дискусиите на организирани вече интердисциплинарни общности и форсайт-звена на международни организации.

Мисия на програмата

Мисията на ДП „Философия на културата, политиката, правото и икономиката“ е да бъдат подготвени висококвалифицирани и с достатъчен научен потенциал кадри, които със знания и научно-изследователски умения да допринасят за развитието на България. Технократското, тясно-научното и стратегически-политическото подхождане към предизвикателствата, които ни поднася съвременният свят, прави все по-осезаема потребността от философска рефлексия, която да отвори нови хоризонти за ориентация и възможности за действие. Чрез подготовката на докторанти с насочен интерес към мета-анализ и концептуален обмен между икономически, политически, правни и културни теории и постановки, програмата цели повишаване нивото на философското и интердисциплинарно образование в България, и неговата съпоставимост със световни стандарти.

Професионални компетенции, придобивани след успешна защита на докторска дисертация

Докторантите в програмата по „Философия на културата, политиката, правото и икономиката“ трябва да разбират в детайли техниките за прилагане на научно и

академично изследване. Да имат компетентна преценка по сложни въпроси, касаещи философското познание в областта на култура, политика, право и икономика, дори и в отсъствието на пълни данни. Да представят систематично идеите и заключенията си пред специалисти и неспециалисти в областта. Да притежават способност да продължават изследванията си в съответната философска област на по-сложни концептуални равнища, като допринасят за развитието на нови идеи и теоретични методи.

Защитилите докторска степен могат да се реализират в много области на съвременния живот у нас и в чужбина: наука, управление, образование, право, икономика, културна сфера, проектна дейност, стратегическо планиране и др.

СТРУКТУРА НА ПРОГРАМАТА

Професионална квалификация: Философ

Равнище на квалификацията: ОНС „Доктор“

Специфични условия за прием (редовна и задочна форма на обучение): Приемът се основава на резултатите от докторантския изпит по специалността и по чужд език.

Специфични условия за прием (самостоятелна подготовка): Приемът се основава на резултатите от обсъждане в ПНЗ на предварително разработен текст с библиография. Процедурата се реализира в съгласие с чл. 34 на Правилник за дейността на Центъра за обучение (ЦО) и Академичния съвет (АС) при БАН.

Ред на признаване на предходно обучение: Стандартен административен ред.

Квалификационни изисквания и правила за квалификация: Осигуряването на подготовката на докторантите в БАН в рамките на Докторантското училище и изпълнението на образователната им и научна програма става въз основа на кредитна система. Докторантът се допуска до предзащита, ако е набрал минимум 200 кредита.

Брой кредити: 200 кредита

Кредитите се набират от следните дейности на докторанта:

1. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ПРОГРАМА (Задължителен минимум от 130 точки)

1.1. Успешно положен изпит по базов специализиран предмет – 40 точки;

1.2. За зачетен допълнителен курс за осъществяване на обща базова подготовка в

съответното научно направление или в интердисциплинарно направление, свързано с темата на дисертацията – 20 т. с минимум 2 курса x 20 т. = 40 т.;

1.3. Успешно положен изпит по езикова подготовка – 25 т.;

1.4. Успешно положен изпит по компютърни умения – 25 т.

Брой изпити: 5 изпита

Таблица 1: Образователна програма

№	Наименование	Форма на оценяване	Кредити	Аудиторна заетост
1	Базов специализиран предмет	Изпит	40	0
2	Допълнителен курс 1	Изпит	20	30
3	Допълнителен курс 2	Изпит	20	30
4	Езикова подготовка	Изпит	25	120
5	Компютърни умения	Изпит	25	30
Общо кредити: 130				

2. АПРОБАЦИЯ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА НАУЧНАТА ПРОГРАМА (Задължителен минимум от 40 точки)

Докладване пред научни форуми на научни резултати по темата на дисертацията:

2.1. Доклад пред научен семинар на ПНЗ – 8 т.;

2.2. Доклад пред научно мероприятие в страната – 24 т.;

2.3. Доклад пред научно мероприятие в чужбина или пред международно научно мероприятие у нас – 32 т.

3. ПУБЛИКАЦИИ НА НАУЧНИ РЕЗУЛТАТИ ПО ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИЯТА (Задължителен минимум от 30 точки)

Точките, свързани с публикации на научни резултати по темата на дисертацията, трябва да бъдат съобразени с минималните изисквания по научни области от „Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в БАН“, приет с Решение на ОС на БАН от 20.05.2019 г.

Таблица 2: Брой точки по показатели (Област 2. Хуманитарни науки)

Група от показатели	Показател	Брой точки
Г	4. Публикувана монография, която не е представена като основен хабилитационен труд	100
	5. Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор" или за присъждане на научна степен "доктор на науките"	75
	6. Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация	30/n
	7. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове	10/n
	8. Студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация	45/n
	9. Студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове	15/n
	10. Публикувана глава от колективна монография	20/n
	11. Съставителство на речници	40/n

Изисквания за завършване: разработване и защита на докторска дисертация.

Възможности за продължаване на обучението: в постдокторантски програми на български и чуждестранни университети.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: *Програми на учебни курсове, предлагани от секция „Социални теории, стратегии и прогнози“*

УЧЕБНИ КУРСОВЕ

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „ФИЛОСОФИЯ НА КУЛТУРАТА, ПОЛИТИКАТА, ПРАВОТО И ИКОНОМИКАТА“

Модул „Философия на културата“

Профил на модула: В модул „Философия на културата“ се подготвят висококвалифицирани специалисти, които разполагат както с ресурс от знания относно теоретични концепции, така и с компетентности да оперират с тях в полето на актуалните дискусии и практики, които посрещат днешните предизвикателства в сферата на културата. Особен акцент на програмата е да окуражи и подпомага хора, които искат да се занимават с проблеми на културата и културни изследвания в интердисциплинарен контекст, съответстващ на доминиращите тенденции. Модулът съвместява изучаването на класически и съвременни философски концепции за култура с търсенето на актуални и авангардни интерпретации, които осмислят институционалните практики в областта на културата, образованието, (мулти)културната политика и приложните изследвания в разнообразни иновационни сектори, които влияят на бъдещето на обществата.

ИЗБИРАЕМ УЧЕБЕН КУРС	ПРЕПОДАВАТЕЛ
Основни направления и методи в изследванията на културата	Доц. д-р Христина Амбарева
Културата на интернет	Доц. д-р Христина Амбарева
Културна критика и естетически идеи във философията на Ницше	Доц. д-р Христина Амбарева

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Основни направления и методи в изследванията на културата**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: доц. д-р Христина Амбарева

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
Обща аудиторна заетост		30
	Самостоятелна работа в библиотека и с ресурси по идейния проект на дисертацията	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Изпит	30
2.	Курсова работа	70

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът представлява въведение към основните направления и методи за изследване на културата. Той включва преглед на открояващите се идеи и етапи от историческото им развитие.

Предварителни изисквания:

Добро владение на английски език, тъй като голяма част от материалите по курса са на английски.

Очаквани резултати:

Добро разбиране за историческото развитие на изследванията на културата, на основните методи и на разликите между тях.
Запознаване с основните понятия, силните и слабите страни на използваните методи и подходи на изследване.
Подготовка за провеждане на собствени изследвания в областта на философията на културата и културната антропология.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Донаучен период в изследванията на културата	2
2	Класически културен еволюционизъм: 1860-1890	2
3	Американската културна антропология (началото на 20	2

	век)	
4	Британска социална антропология: функционализъм (началото на 20 век)	2
5.	Култура и индивидуалност: развитие на психологическата антропология (втората половина на 19 – първата половина на 20 век)	3
6	Марксизъм и марксистка антропология	3
7	Културен неоеволюционизъм и културен материализъм (20 век)	2
8.	Френска структурна антропология (структурализъм)	2
9	Символична и интерпретативна антропология	2
10	Франкфуртската школа и културната индустрия (неомарксизъм)	3
11	Постмодернизъм и критика на постмодернизма	3
12	Емпиричните кроскултурни изследвания през втората половина на 20 и в началото на 21 век.	2
13	Какво е културата?	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	<p>Донаучен период в изследванията на културата</p> <p>Основни понятия: юдео-християнство, креационизъм, средновековна космология, Great Chain of Being, Велики географски открития, деца на природата, моногенезис, полигенезис, „другите”, научна революция, френски рационализъм (Декарт), дуализъм природа – култура, индукция, дедукция, британски емпирицизъм (Ф.Бейкън, Д.Лок), Просвещение: табула раза, благородните диваци, универсална история, култура, разум, прогрес, подобрене (perfectability), позитивизъм – социална динамика, социална статика; теория на еволюцията.</p> <p>Подходи: философски, християнски\теологичен, механистичен, философия на опита, исторически, смесване на биологична и културна еволюция.</p> <p>Основна коментарна литература:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Никишенков, А. А. История британской социальной антропологии. Санкт Петербург, 2008. https://litportal.ru/avtory/aleksey-nikishenkov/kniga-istoriya-britanskoj-socialnoj-antropologii-249372.html ❖ Erickson, Paul A. , Liam Murphy. A History of Anthropological Theory, 1998. https://www.academia.edu/38370589/Paul_A_Erickson2c_Liam_D_Murphy_A_History_of_Anthropological_Theory_University_of_Toronto_Press ❖ Ериксен, Томас и Фин Нилсен. История на антропологията. История на социалната и културната антропология в една книга. С.: Арго Пъблишинг, 2006 ❖ Крейпо, Ричли Х., Науката за културата. В : Културна антропология: как да разбираме

	<p>себе си и другите, С., ЦИД, 2000.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Harris, Marvin. 1968. <i>The Rise of Anthropological Theory: A History of Theories of Culture</i>. New York: Crowell. https://www.pdfdrive.com/the-rise-of-anthropological-theory-a-history-of-theories-of-culture-d186563098.html
2	<p>Класически културен еволюционизъм: 1860-1890</p> <p><i>Основни понятия:</i> универсален историцизъм, еволюция, праистория, еднолинейна социална еволюция, стадии на културното развитие, неравенства и родствени връзки, религия, магия, синтетична философия, Ламаркизъм и социален дарвинизъм.</p> <p>Подход: натуралистичен подход към културното разнообразие в противовес на християнския\геологичен подход, „сравнителен метод” - аналогия между културите и биологичната еволюция, „кабинетни учени”.</p> <p>Ключови автори:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Tylor, Edward B. 1871 [1958]. <i>Primitive Culture</i>. 2 vols. New York: Harper Torchbook. ❖ Morgan, Lewis Henry. 1877. <i>Ancient Society or Researches in the Lines of Human Progress from Savagery through Barbarism to Civilization</i>. Chicago: Charles H. Kerr. ❖ Х.Спенсър, <i>Принципи на социологията</i> (1876) ❖ Frazer, James George. 1890 [1959]. <i>The New Golden Bough</i>. 1 vol, abr.
3	<p>Американската културна антропология (началото на 20 век)</p> <p>Основни понятия: холизъм, дифузионизъм, исторически партикуларизъм, конфигурационализъм, културни кръгове, културен ареал, суперорганично, психологическа антропология, енкултурация.</p> <p>Подход: фактите говорят, холистичен, четири-полев подход, исторически партикуларизъм, културен релативизъм, неокантианство: науки за духа и науки за природата, номотетичен, спасителна етнография, цефаличен индекс.</p> <p>Ключови автори:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Boas, Franz. 1920. “The Methods of Ethnology.” <i>American Anthropologist</i>.22:311-21. https://anthrosource.onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1525/aa.1920.22.4.02a00020 ❖ Benedict, Ruth. 1934. <i>Patterns of Culture</i>. Boston: Houghton-Mifflin Co. https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.184602/page/n5/mode/2up ❖ Boas, Franz. 1911. The Mind of Primitive Man. https://archive.org/details/jstor-533099/page/n11/mode/2up . ❖ Mead, Margaret 1928 <i>Coming of Age in Samoa: A Psychological Study of Primitive Youth for Western Civilization</i>. New York: William Morrow

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Mead, Margaret 1935 <i>Sex and Temperament in Three Primitive Societies</i>. London: Routledge. ❖ Mead, <i>Growing Up in New Guinea</i> (1930) ❖ Benedict, Ruth 1934 <i>Patterns of Culture</i>. Boston: Houghton Mifflin. ❖ Benedict, Ruth 1946 <i>The Chrysanthemum and the Sword: Patterns of Japanese Culture</i>. Boston: Houghton Mifflin.
4	<p>Британска социална антропология: функционализъм (началото на 20 век)</p> <p>Основни понятия: функционализъм, аналогия с органичното, социална функция, социална морфология, социална структура, структурен функционализъм, биокултурен (психологически) функционализъм, структурализъм, социална морфология, социална физиология, потекло</p> <p>Подходи: генеалогичен метод, включено наблюдение</p> <p>Ключови автори:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Malinowski „Аргонавти от Западния Пасифик” (1921); https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/argonauts-of-the-western-pacific.pdf ❖ Malinowski, Bronislaw. 1944. <i>A Scientific Theory of Culture</i>. Chapel Hill: University of North Carolina Press. https://monoskop.org/images/f/f5/Malinowski_Bronislaw_A_Scientific_Theory_of_Culture_and_Other_Essays_1961.pdf ❖ Малиновски, Бр. Научна теория на културата и функционалната теория. София, 2004. ❖ Malinowski, Bronislaw. 1945. <i>The Dynamics of Culture Change</i>. New Haven, CT: Yale University Press. https://ia902704.us.archive.org/6/items/dynamicsofcultur00mali/dynamicsofcultur00mali.pdf ❖ Radcliffe-Brown, A. R. 1952. <i>Structure and Function in Primitive Society</i>. London: Cohen and West. The exemplary work of structural-functionalist theory. https://monoskop.org/images/b/b6/Brown_Radcliffe_Alfred_Structure_and_Function_in_Primitive_Society_1952.pdf ❖ Радклиф-Браун, А.Р. Структура и функция в примитивното общество. ЛИК, 1997 ❖ Radcliffe-Brown, A. R. 1957. <i>A Natural Science of Society</i>. Glencoe, IL: Free Press. https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.90414/page/n11/mode/2up ❖ Radcliffe-Brown, A. R. <i>The Andaman Islanders</i> (1922), https://ia600301.us.archive.org/23/items/andamanislanders00radc/andamanislanders00radc.pdf ❖ Evans-Pritchard, <i>Witchcraft, Oracles and Magic among the Azande</i>. https://monoskop.org/images/3/37/Evans_Pritchard_E_E_Witchcraft_Oracles_and_Magic_Among_the_Azande_1976.pdf ❖ Е.Е.Еванс-Причард, Африканска магия. Оракули, знахари и вещици на Азанде, изд. Шамбала, 2000. ❖ Никишенков, А. А. История британской социальной антропологии. Санкт

	<p>Петерсбург, 2008. https://litportal.ru/avtory/aleksey-nikishenkov/kniga-istoriya-britanskoy-socialnoy-antropologii-249372.html</p> <p>❖ Turner, Victor W. <i>Schism and Continuity in an African Society</i> (1957).</p>
5	<p>Култура и индивидуалност: развитие на психологическата антропология (втората половина на 19 – първата половина на 20 век)</p> <p>Основни понятия: потиснати желания, съзнание, подсъзнание, несъзнавано, принцип на удоволствието, сублимация, принцип на реалността, Фройдистка антропология, основна структура на индивидуалността, първични социални институции, вторични социални институции, психологическа антропология, Зигмунд Фройд, културен модел, енкултурация, психодинамика, поддържащи системи, проективни системи.</p> <p>Подход: генерализации, включено наблюдение, културен релативизъм, анти-етноцетризм, анти-расизъм</p> <p>Ключови автори:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Фройд, Тълкуване на сънищата. Колибри: 2020 ❖ Фройд, Тотем и табу. Критика и хуманизъм: 2013. ❖ Фройд, Ерос и култура. Дамян Яков: 2015 ❖ Benedict, Ruth 1934 <i>Patterns of Culture</i>. Boston: Houghton Mifflin. https://www.pdfdrive.com/patterns-of-culture-d178183755.html ❖ Mead, Margaret 1928 <i>Coming of Age in Samoa: A Psychological Study of Primitive Youth for Western Civilization</i>. New York: William Morrow https://www.pdfdrive.com/coming-of-age-in-samoa-e186079958.html ❖ Mead, Margaret 1935 <i>Sex and Temperament in Three Primitive Societies</i>. London: Routledge. https://archive.org/details/sextemperamentin0000mead ❖ Mead, Growing Up in New Guinea (1930) https://ia802604.us.archive.org/0/items/growingupinnewgu00mead/growingupinnewgu00mead.pdf
6	<p>Марксизъм и марксистка антропология</p> <p>Основни понятия: Модернизация, периферия, марксизъм (индустриална революция, идеализъм, капитализъм, диалектически материализъм, трудова теория за стойността, средства за производство, материализъм, класови различия, тезис-антитезис-синтезис, комунистическа революция, база и суперструктура, труд, отношения на производство, класи, комунизъм), културна хегемония, теория за световната система.</p> <p>Подход: изследване на случаи, изследване на модусите на производство</p> <p>Ключови автори:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Engels, <i>The Origin of the Family, Private Property and the State</i> (1884) https://www.marxists.org/archive/marx/works/download/pdf/origin_family.pdf

	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Karl Marx, Frederich Engels, <i>The Communist Manifesto</i> (1848)p http://www.gutenberg.org/ebooks/61 ❖ Маркс и Енгелс , Немска идеология, в: Избрани произведения, том 2, Партиздат, С., 1984, стр.74-81; 95-109. https://www.marxists.org/archive/marx/works/download/Marx_The_German_Ideology.pdf ❖ Wallerstein, <i>The Modern World-System Vols I-IV</i> (beginning in 1974). ❖ Wolf, E., <i>Europe and the People Without History</i> (1982)p https://www.pdfdrive.com/europe-and-the-people-without-history-d183620200.html ❖ Sidney Mintz, <i>Sweetness and Power: The Place of Sugar in Modern History</i> (1986) ❖ https://www.pdfdrive.com/sweetness-and-power-the-place-of-sugar-in-modern-history-e187200931.html
7	<p>Културен неоеволюционизъм и културен материализъм (20 век)</p> <p>Основни понятия: Л.Уайт: културен нео-еволюционизъм, многослоен модел на културата, културата сама по себе си, културология, закони на термодинамиката; Д.Стюарт: културна екология, многолинейна културна еволюция, културно ядро, база, суперструктура. М.Харис: адаптация, културен материализъм, културни идеалисти, фалшиво съзнание, универсален модел, културна инфраструктура, суперструктура, Emic/Etic.</p> <p>Подходи: идентифициране на връзки между технология – поведение – среда, работа с понятието за адаптация (1960-те, при Харис), екосистемен подход (1960-1970-те), емпиризм.</p> <p>Ключови автори:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Лесли Уайт, <i>Наука за културата</i>, 1988. С., Наука и изкуство. ❖ Leslie White, <i>The Evolution of Culture</i> (1959) https://archive.org/details/in.gov.ignca.16585/page/n25/mode/2up ❖ White, Leslie. 1959. Energy and Tools. In: Paul A. Erickson & Liam D. Murphy (Eds.), <i>Readings for a History of Anthropological Theory</i>. Ontario: Broadview Press, pp. 259-277. ❖ White, Leslie A., & Dillingham, Beth. 1973. <i>The concept of culture</i>. Minneapolis: Burgess Pub. Co. ❖ <i>Theory of Culture Change. The Methodology of Multilinear Evolution</i>, 1955. Julian H. Steward. https://asc2.files.wordpress.com/2007/11/theory-of-culture-change.pdf ❖ Steward, Julian. 1955. Chapter 20: The Concept and Method of Cultural Ecology. In <i>Theory of Culture Change</i>. https://asc2.files.wordpress.com/2007/11/theory-of-culture-change.pdf ❖ Netting, Robert, 1977. <i>Cultural Ecology</i>. https://archive.org/details/culturalecology00nett/page/n9/mode/2up ❖ Културна екология, съст. Таня Бонева, изд. Лотос – Траян Колев, 1997 ❖ Harris, Marvin. 1992. The Cultural Ecology of India's Sacred Cattle. https://www.journals.uchicago.edu/doi/pdf/10.1086/204026 ❖ Harris, Marvin. 1979. <i>Cultural Materialism: The Struggle for a Science of Culture</i>.

	<p>New York: Random House. https://archive.org/details/culturalmaterial00harrich</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Harris, Marvin, <i>Theories of Culture in Postmodern Times</i> (1999). https://epdf.pub/queue/theories-of-culture-in-postmodern-times.html ❖ Harris, Marvin. 1968. <i>The Rise of Anthropological Theory: A History of Theories of Culture</i>. New York: Crowell. https://www.pdfdrive.com/the-rise-of-anthropological-theory-a-history-of-theories-of-culture-d186563098.html ❖ <u>Harris, Marvin</u> (1976), "History and Significance of the Emic/Etic Distinction", <i>Annual Review of Anthropology</i>, 5: 329–350, doi:10.1146/annurev.an.05.100176.001553. https://www.jstor.org/stable/2949316?seq=1
8	<p>Френска структурна антропология (структурализъм)</p> <p>Основни понятия: <i>Е. Дюркем:</i> аномия, колективно съзнание, колективни репрезентации, елементарни форми, елементарни структури, групово съзнание, механична солидарност, органична солидарност, профанно, свещено, <i>М. Мос:</i> реципрочност, социални факти <i>Леви-Строс:</i> бинарни опозиции, Пражка школа, фонемни, реципрочна размяна, структурализъм.</p> <p>Подходи: метод на структурната лингвистика</p> <p>Ключови автори:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Durkheim, Emile, <i>Division of Labour in Society</i>, http://fs2.american.edu/dfagel/www/Class%20Readings/Durkheim/Division%20of%20Labor%20Final%20Version.pdf ❖ Durkheim, Emile, <i>The Rules of Sociological Method</i>, https://monoskop.org/images/1/1e/Durkheim_Emile_The_Rules_of_Sociological Method_1982.pdf ❖ Durkheim, Emile, <i>The Elementary Forms of the Religious Life</i> (1912) https://www.gutenberg.org/files/41360/41360-h/41360-h.htm ❖ Lévi-Strauss, Claude (1976) <i>Structural Anthropology, Volume II</i>. Basic Books, Inc.: New York. https://books.google.bg/books?id=hI74gavU7J4C&printsec=frontcover&hl=bg&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false ❖ Леви-Строс, К. Структурална антропология 2. 1995 С. Изд. к. „Хр. Ботев”; ❖ Lévi-Strauss, Claude (1966) <i>The Savage Mind</i>. University of Chicago Press: Chicago. https://monoskop.org/images/9/91/Levi-Strauss_Claude_The_Savage_Mind.pdf ❖ Леви-Строс, К. Дивото мислене. С., 2007 ❖ Mauss, Marcel (1967) <i>The Gift: Forms and Functions of Exchange in Archaic Societies</i>. Norton: New York. https://monoskop.org/images/a/ae/Mauss_Marcel_The_Gift_The_Form_and_Functions_of_Exchange_in_Archaic_Societies_1966.pdf ❖ Мос, М. Дарът. С., 1999

9	<p>Символична и интерпретативна антропология</p> <p>Основни понятия: Карго култ, херменевтика, ревитализационно движение, културната система на значенията; В.Търнър: влияние на Дюркем, анти-структура, <i>communitas</i>, доминантен символ, инструментален символ, ритуален процес, символична антропология, социална драма; К.Геерц: влияние на Вебер, интерпретативна антропология, семиотичен, текст, плътно описателство.</p> <p>Подходи: крос-културно сравнение, текстово-базиран подход за разлика от научно-базиран подход, проучване на символи в контекста на социалния живот.</p> <p>Ключови автори:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Geertz, Clifford. 1973. The Interpretation of Cultures. https://monoskop.org/images/5/54/Geertz_Clifford_The_Interpretation_of_Cultures_Selected_Essays.pdf ❖ Клифърт Гийрц, „Плътното описателство – опит за интерпретативна теория на културата“, в: Идеи в културологията, т.1, София, 1988, стр.526-557. ❖ Geertz, Clifford. 1983. Local Knowledge: Further Essays in Interpretive Anthropology. New York: Basic Books, Inc. https://monoskop.org/images/d/d9/Geertz_Clifford_Local_Knowledge_Further_Essays_in_Interpretive_Anthropology_1983.pdf ❖ Гийрц, К. „Дълбока игра: бележки върху боя с петли на остров Бали“, в: Б.Николов и Р.Даскалов, В паяжината на смисъла. София, ЛиК, стр. 133-176. https://www2.potsdam.edu/betrusak/566/readings/DeepPlay.pdf ❖ Edith Turner, ed. 1985. On the Edge of the Bush: Anthropology as Experience. Tucson: University of Arizona Press. https://monoskop.org/images/6/6b/Turner_Victor_On_the_Edge_of_the_Bush_1985.pdf
10	<p>Франкфуртската школа и културната индустрия (неомарксизъм)</p> <p>Основни понятия: критична теория, масова култура, медии, идеология, културна хегемония</p> <p>Ключови автори:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Хоркхаймер, М., Адорно, Т. Диалектика на Просвещението, С. Изд. Гал-Ико, 1999. ❖ Маркузе, Едноизмерният човек - Изследвания върху идеологията на развитото индустриално общество, Христо Ботев: 1997 ❖ Маркузе, <i>One-Dimensional Man: Studies in the Ideology of Advanced Industrial Society</i> (1964) https://libcom.org/files/Marcuse,%20H%20-%20One-Dimensional%20Man,%202nd%20edn.%20(Routledge,%202002).pdf ❖ Адорно, Т. „Телевизията и моделите на масовата култура“, В: Социологически измерения на изкуството – Антология, Част първа, От оригинала до кича,

	<p>София, Аскони, 2001.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Adorno, T., 2001. Cultural Industry. https://www.pdfdrive.com/the-culture-industry-selected-essays-on-mass-culture-routledge-classics-e161985041.html ❖ Benjamin, Walter. The Work of Art in the Age of Its Technological Reproducibility. https://web.mit.edu/allanmc/www/benjamin.pdf ❖ Бенямин, В. „Художественото произведение в епохата на неговата техническа възпроизводимост”, - В: Художествена мисъл и културно самосъзнание. С.1989. ❖ Бенямин, В. „Относно понятието за история“. В: Художествена мисъл и културно самосъзнание, Наука и изкуство, 1989. ❖ Horkheimer, M., <i>Traditional and Critical Theory B: Critical Theory, selected essays</i>, NY: 1972 ❖ https://monoskop.org/images/7/74/Horkheimer_Max_Critical_Theory_Selected_Essays_2002.pdf ❖ Habermas, J., <i>The Structural Transformation of the Public Sphere</i>, MIT, 1991, http://egalitarianism.no/wp-content/uploads/2014/10/The-Structural-Transformation-of-the-Public-Sphere..pdf ❖ <i>Фром, Ерих. In The Sane Society</i> (1955), https://historicalunderbelly.files.wordpress.com/2012/12/erich-fromm-the-sane-society.pdf ❖ Gramsci, Antonio. 1988. <i>An Antonio Gramsci Reader: selected writings, 1916-1935</i>. New York: Schocken Books. https://epdf.pub/queue/the-antonio-gramsci-reader-selected-writings-1916-1935.html
11	<p>Постмодернизъм и критика на постмодернизма</p> <p>Основни понятия: модерност, постмодерност, пост-структурно, рефлексивност; Фуко – властови дискурс, знание, лудост</p> <p>Ключови автори:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Лиотар, Ж.-Ф. Постмодерната ситуация, Наука и изкуство, С., 1996, стр. 39-61, 87-92. http://www.litclub.com/library/kritika/lyotard/postmoderne/index.htm ❖ Lyotard, Jean-Francois (1984) <i>The Postmodern Condition: A Report on Knowledge</i>. Manchester: Manchester University Press. https://monoskop.org/images/e/e0/Lyotard_Jean-Francois_The_Postmodern_Condition_A_Report_on_Knowledge.pdf ❖ Дерида, Жака. За граматологията, Лик: 2001. ❖ Derrida, Jacques (1997) <i>Of Grammatology</i>. Corrected ed. Baltimore: Johns Hopkins University Press. https://monoskop.org/images/8/8e/Derrida_Jacques_Of_Grammatology_1998.pdf ❖ Foucault, Michel (1970) <i>The Order of Things: An Archaeology of the Human Sciences</i>. New York: Pantheon. https://is.muni.cz/el/1423/jaro2013/SOC911/um/Michel_Foucault_The_Order_of_Things.pdf ❖ Bennett, T. (1982) ‘Theories of the media, theories of society’, in M.Gurevitch et al. (eds), <i>Culture, Society and the Media</i>, London, Methuen.

	<p>http://web.mit.edu/211.432/www/readings/Bennett_TheoriesOfMediaAndSociety.pdf</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Foucault, Michel. Madness and Civilization https://monoskop.org/images/1/14/Foucault_Michel_Madness_and_Civilization_A_History_of_Insanity_in_the_Age_of_Reason.pdf ❖ Baudrillard, Jean (1995) Simulacra and Simulation. http://www.metaphysicspirit.com/books/Simulacra%20and%20Simulation.pdf ❖ Jean Baudrillard, <i>The Mirror of Production</i>, 1973 https://monoskop.org/images/b/ba/Baudrillard_Jean_The_Mirror_of_Production_1975.pdf ❖ Jean Baudrillard, <i>For a Critique of the Political Economy of the Sign</i>, 1981 https://monoskop.org/images/0/08/Baudrillard_Jean_For_a_critique_of_the_political_economy_of_the_sign_1981.pdf ❖ Baudrillard, Jean. 1981. Chapter Three: Fetishism and Ideology: The Semiological Reduction. in <i>For Critique of the Political Economy of the Sign</i> Jean Baudrillard, 88-102. St. Louis, Missouri: Telos Press. https://monoskop.org/images/0/08/Baudrillard_Jean_For_a_critique_of_the_political_economy_of_the_sign_1981.pdf ❖ Marcus, George E. and Michael M. J. Fischer (1986) <i>Anthropology as Cultural Critique. An Experimental Moment in the Human Sciences</i>. Chicago: University of Chicago Press. https://anthropology.mit.edu/sites/default/files/documents/fischer_Anthro_as.pdf ❖ Norris, Christopher (1979) <i>Deconstruction: Theory and Practice</i>. New York: Routledge. https://epdf.pub/norris-deconstruction-theory-and-practice.html ❖ Scheper-Hughes, Nancy (1993) <i>Death without Weeping: The Violence of Everyday Life in Brazil</i>. Berkeley: University of California Press. https://archive.org/details/deathwithoutweep0000sche ❖ Рорти, Р. Случайност, ирония, солидарност. С., Критика и Хуманизъм, 1998, стр.19-47; 173-205. ❖ Федърстоун, Майк, „Модерно и постмодерно: дефиниции и интерпретации“, в: Консумативна култура и постмодернизъм, София, НБУ 2017.
12	<p>Емпиричните кроскултурни изследвания през втората половина на 20 и в началото на 21 век.</p> <p>Представяне на кроскултурно изследване по избор: крос-културните изследвания на Хофстеде, Световното изследване на ценностите на Ингълхарт, HRAF или др.</p> <p>Литература:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Michael, Minkov, <i>Cross-Cultural Analysis: The Science and Art of Comparing the World's Modern Societies and Their Cultures</i>, https://www.pdfdrive.com/cross-cultural-analysis-the-science-and-art-of-comparing-the-worlds-modern-societies-and-their-cultures-d188110343.html ❖ Хеерт Хофстеде, <i>Култури и организации</i>, Сиела: 2020 ❖ Inglehart (1971). <i>The Silent Revolution in Europe: Intergenerational Change in Post-Industrial Societies</i>. <i>The American Political Science Review</i>, Vol. 65, No. 4. (Dec., 1971), pp. 991-1017. ❖ Inglehart, R. (1977). <i>Silent revolution: Changing Values and Political Styles</i>.

	<p>Princeton University Press.</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Inglehart, R. (1990). Culture Shift in Advanced Industrial Society. Princeton University Press. ❖ Роналд Инглхарт, Кристиан Вельцел.2011. Модернизация, культурные изменения и демократия, https://www.hse.ru/data/2012/02/24/1266136909/inglehart_welzel.pdf
13	<p>Какво е културата?</p> <p>Литература:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Storey, J., & Storey, J. (1994). Cultural theory and popular culture: A reader. New York: Harvester Wheatsheaf. https://www.academia.edu/30246506/Cultural_Theory_and_Popular_Culture_A_Reader ❖ Michael, Minkov, Cross-Cultural Analysis: The Science and Art of Comparing the World's Modern Societies and Their Cultures, https://www.pdfdrive.com/cross-cultural-analysis-the-science-and-art-of-comparing-the-worlds-modern-societies-and-their-cultures-d188110343.html ❖ Крейпо, Ричли Х., Науката за културата. В: Културна антропология: как да разбираме себе си и другите, С., ЦИД, 2000. ❖ Харари, Ю. Сапиенс. Изток-Запад (2019). https://www.pdfdrive.com/sapiens-a-brief-history-of-humankind-d175870479.html ❖ Бъргър, П. и Т. Лукман, Социалното конструиране на реалността. ИК “Критика и хуманизъм”, С.1996. Проблемът за социология на знанието: https://e-edu.nbu.bg/pluginfile.php/679837/mod_resource/content/1/Бъргър%20Лукман001.pdf ❖ Kukla, A. 2000. Social Constructivism and the Philosophy of Science. London. https://epdf.pub/social-constructivism-and-the-philosophy-of-science.html

Изготвил: доц. д-р Христина Амбарева

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Културата на интернет**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: доц. д-р Христина Амбарева

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
Обща аудиторна заетост		30
	Самостоятелна работа в библиотека и с ресурси по идейния проект на дисертацията	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Изпит	30
2.	Курсова работа	70

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът е базиран на интердисциплинарно изследване, в което се срещат резултатите от известното социологическо изследване на ценностите (Ингълхарт и Световното изследване на ценностите) с историята на интернет, новите социални движения и протестите в България през 2013 г. Всяко едно от тези социални явления/събития е разгледано през призмата на концепцията на Ингълхарт, като са открити общи културни и ценностни връзки.

Предварителни изисквания:

Няма

Очаквани резултати:

Запознаване на докторантите с историята на интернет и контекста на формиране на културата на мрежата.

Запознаване с принципите на теорията на модернизацията на Ингълхарт.

Разбиране за ролята на хакерската етика в оформянето на съвременната дигитална

култура.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1.	Въведение в курса	1
2.	Теория на Ингълхарт за модернизацията	2
3.	Дигиталното общество в контекста на теорията на Ингълхарт	1
4.	Техно-меритократичната култура и създаването на интернет	1
5.	Хакерите и контракултурата на 60те години	1
6.	Хакерската етика: от субкултура към мейнстрийм	1
7.	Хакерската етика и дигиталното включване като ценност	1
8.	Хакерската етика и антиавторитарните ценности	1
9.	Хакерската етика и технооптимизмът	2
10.	Хакерската етика и меритократичният принцип	2
11.	Хакерство и естетика на компютърния код	1
12.	Философия и практика на отворения код и свободния софтуер	2
13.	Хактивизъм и неолиберализъм	2
14.	Социалната промяна и хакерите през 1990-те и първото десетилетие на 21 век: дигитално коректният активизъм	2
15.	Движението за алтернативна глобализация и онлайн съпротивата	2
16.	Етос на протестите в България 1989-2013 в контекста на теорията за модернизацията. Протести 2013	2
17.	Техно-песимизмът на 21 век	2
18.	Технологичният детерминизъм и обществото	2
19.	Хакерските ценности - от субкултура към мейнстрийм	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
2	Теория на Ингълхарт за модернизацията.
3	Дигиталното общество в контекста на теорията на Ингълхарт
4	Техно-меритократичната култура и създаването на интернет
5	Хакерите и контракултурата на 60те години
7	Хакерската етика и дигиталното включване като ценност
8	Хакерската етика, свободата на словото и антиавторитарните ценности като ценност
9	Хакерската етика и технооптимизмът

10	Хакерската етика и меритократичният принцип.
12	Философия и практика на отворения код и свободния софтуер
13	Хактивизъм и неолиберализъм
14	Социалната промяна и хакерите през 1990-те и първото десетилетие на 21 век: дигитално коректният активизъм
15	Движението за алтернативна глобализация и онлайн съпротивата
16	Техно-песимизмът на 21 век
17	Технологичният детерминизъм
18	Етос на протестите в България 1989-2013 в контекста на теорията за модернизацията. Протести 2013

Б И Б Л И О Г Р А Ф И Я

Abramson, P., & Inglehart, R. (1992). Generational Replacement and Value Change in Eight West European Societies. British Journal of Political Science, 22(2), 183-228. doi:10.1017/S0007123400006335.

Barlow, J.P. (1996). A Declaration of the Independence of Cyberspace. URL: <https://projects.eff.org/~barlow/Declaration-Final.html>. Свалено 6 август, 2016 г.

Barnes, S., Kaase, M., et al. (1979): Political Action —Mass Participation in Five Western Democracies. Beverly Hills/London.

BBC News (1.07.2010). Finland makes broadband a 'legal right'. URL: <http://www.bbc.com/news/10461048> ; http://news.bbc.co.uk/2/shared/bsp/hi/pdfs/08_03_10_BBC_internet_poll.pdf

Bell, D. (2001). An Introduction to Cybercultures. Routledge.

Beniger, J. (1986). The Control Revolution. Technological and Economic Origins of the Information Society. Harvard University Press.

Bernhard, M., Reenock, C., Nordstrom, T. (2003). Economic Performance And Survival In New Democracies: Is There a Honeymoon Effect? Comparative Political Studies, 36(4), 404–431. <https://doi.org/10.1177/0010414003251175>

Bernhard, M., Reenock, C., Nordstrom, T. (24.06.2016). Economic Performance and Survival in New Democracies. Comparative Political Studies. Vol 36, Issue 4, pp. 404 – 431.

Botsman, R. (21.10.2017). Big data meets Big Brother as China moves to rate its citizens. WIRED. URL: <https://www.wired.co.uk/article/chinese-government-social-credit-score-privacy-invasion>. Посетено на 1.12.2018.

Brand, S. (1995). We owe it all to the hippies. TIME Magazine Domestic. Special Issue, Spring 1995 Volume 145, No. 12.

Castells, M. (2001). The Internet Galaxy. New York: Oxford University Press.

Castilla, E. J., & Benard, S. (2010). The Paradox of Meritocracy in Organizations. Administrative Science Quarterly, 55(4), 543–676. <https://doi.org/10.2189/asqu.2010.55.4.543>. Посетено на 1.12.2018.

Dahan, M. (януари 2013). Hacking for the Homeland: Patriotic Hackers Versus Hacktivists. *Proceedings of the 8th International Conference on Information Warfare and Security ICIW 2013*. Edited by: Dr. Doug Hart . Published by Academic Conferences and Publishing International Limited.

Declaration of Principles. Building the Information Society: a global challenge in the new Millennium. (12.12.2003). Document WSIS-03/GENEVA/DOC/4-E. URL: <http://www.itu.int/net/wsis/docs/geneva/official/dop.html>. Посетено на 15.12.2018 г.

Eurobarometer (2008): *TNS Opinion & Social. Eurobarometer 69: 1. Values of Europeans.* Brussels: European Commission. URL: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb69/eb69_values_en.pdf. Retrieved 1 Nov. 2015

Froehling, O. (1997). The Cyberspace "War of Ink and Internet" in Chiapas, Mexico. *Geographical Review*, 87(2), 291-307. doi:10.2307/216010.

Gallup-international.bg (юли 2013). *Експресен сондаж за протестите*. URL: <http://gallup-international.bg/bg/Публикации/2013/170-National-Prottests-Express-Poll>. Посетено на 1.12.2018.

Gilmore, J. (1991). *Privacy, Technology, and the Open Society*. Given at the First Conference on Computers, Freedom, and Privacy. March 28, 1991. URL: <http://www.toad.com/gnu/cfp.talk.txt>. Свалено на 23.08.2016.

Glasius, M., Pleyers, G. (15.05.2013). The Global Moment of 2011: Democracy, Social Justice and Dignity. *Development and Change* 44(3): 547–567. DOI: 10.1111/dech.12034. 2013 Published by John Wiley & Sons.

Goody, J., Watt, I. (април 1963). The Consequences of Literacy. *Comparative Studies in Society and History*, Vol. 5, No. 3, pp. 304-345. Published by: Cambridge University Press. Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/177651>. Свалено: 08/03/2009 18:03.

Hackers: Outlaws and Angels Full Documentary (2002). Режисьор Ralph Lee. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5ZgBvkFrPrU>. Посетено на 1.12.2018.

Halverson, J. (1992). Goody and the Implosion of the Literacy Thesis. *Man, New Series*, Vol. 27, No. 2 (Jun., 1992), pp. 301-317 . Публикувано от: Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland. Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/2804055>. Посетено на: 15-06-2016 10:17 UTC.

Himmanen, P. u òp. (2001). *The Hacker Ethics and the Spirit of the Information Age*. New York and Canada: Random House. <http://www.loc.gov/catdir/toc/ecip0411/2003024778.html>

Hughes, E. (9.03.1993). *A Cypherpunk's Manifesto*. URL: <http://www.activism.net/cypherpunk/manifesto.html>. Посетено на 1.12.2018.

Information War: The Hacktivists (2001). Документален филм на „Electronic Disturbance Theater”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=O-U-he8LN3k>. Посетено на 1.12.2018.

Inglehart (1971). The Silent Revolution in Europe: Intergenerational Change in Post-Industrial Societies. *The American Political Science Review*, Vol. 65, No. 4. (Dec., 1971), pp. 991-1017.

Inglehart, R. (1977). *Silent revolution: Changing Values and Political Styles*. Princeton University Press.

Inglehart, R. (1990). *Culture Shift in Advanced Industrial Society*. Princeton University Press.

Inglehart, R. (2018). *Cultural Evolution: People's Motivations are Changing, and Reshaping the World*. New York: Cambridge University Press.

Jordan, T., Taylor, P. (2004). *Hactivism and cyberwars : rebels with a cause?*. London ; New York : Routledge,

Levy, S. (1984). *Hackers, Heroes of the Computer Revolution*. Published by Dell Publishing a division of Bantam Doubleday Dell Publishing Group, Inc. 1540 Broadway New York, New York 10036.

Markoff, J. (2005). *What the Dormouse said: How the sixties counterculture shaped the personal computer industry*. Penguin Books.

Newton, K. (2007). *Social and political trust*. In R. J. Dalton, & H.-D. Klingemann (Eds.), *The Oxford handbook of political behaviour* (pp. 342-361). Oxford: Oxford University Press.

<http://dx.doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199270125.003.0018>

Ong, W. (2002). *Orality and Literacy*. Routledge: Taylor and Fransis. London and New York.

Pleyers, G. (20.06.2013). *A Brief History of the Alter-Globalization Movement*. URL: <https://booksandideas.net/A-Brief-History-of-the-Alter.html>. Посетено на 1.12.2018.

Pleyers, G. (2014). *Alter-globalization. Becoming Actors in the Global Age*. Cambridge: Polity Press.

Pleyers, G. (3.04. 2014). *From Facebook movements to city square movements*. URL: <https://www.opendemocracy.net/geoffrey-pleyers/from-facebook-movements-to-city-square-movements>. Посетено на 1.12.2018.

RAND Corporation (1994-2018). *Paul Baran and the Origins of the Internet*. URL: <https://www.rand.org/about/history/baran.html>. Посетено на 15.12.2018 г.

Ranker (2018). *Rothschild, M., Things You Didn't Know About DARPA*. URL: <http://www.ranker.com/list/darpa-facts/mike-rothschild>. Посетено на 15.12.2018 .

Raymond, E. (2000). *The Cathedral and the Bazaar. The Social Context of Open-Source Software*. URL: <http://www.catb.org/~esr/writings/cathedral-bazaar/cathedral-bazaar/ar01s11.html>. Посетено на: 1.12.2018 г.

Raymond, E. (2001). *How to become a hacker*. Retrieved from <http://www.catb.org/esr/faqs/hacker-howto.html> on 10.20.2013

Rhaingold, H. (1993). *Virtual Community*. URL: <http://www.rheingold.com/vc/book/>

Soriano, M.R.T. (2013) „Internet as a Driver of Political Change: Cyber-Pessimists and Cyber-Optimists”. *Journal of the Spanish Institute of Strategic Studies* Núm, Num. 1.

Stallman, R. (2007, 2010, 2012, 2015, 2016). *Why Open Source misses the point of Free Software*. <https://www.gnu.org/philosophy/open-source-misses-the-point.html> Свалено: 5 август, 2016 г.

The electrohippie collective (2017). Официален сайт. URL: <http://www.fraw.org.uk/electrohippies/overview.shtml>. Посетено на 1.12.2018.

The Mentor (2005). *The Conscience of a Hacker. Hacker's Manifesto*. URL: https://archive.org/details/The_Conscience_of_a_Hacker. Посетено на 1.12.2018.

The Triumph of the Nerds 3 PBS (1996). Документална поредица на Robert X. Cringely.

Turner, F. (2006). *From Counterculture to Cyberculture*. The University of Chicago Press.

Weber, M. (2001). *The Protestant Ethics and the Spirit of Capitalism*. London: Taylor and Francis e-Library.

Wikileaks.org (7.05.2011). *What is Wikileaks ?*

WWWFoundation (2015). *Net Neutrality in Europe: A Statement From Sir Tim Berners-Lee*. URL: <http://webfoundation.org/2015/10/net-neutrality-in-europe-a-statement-from-sir-tim-berners-lee/>. Посетено на 1.12.2018.

Young, M. (1958). *The Rise of the Meritocracy, 1870-2033*. London: Thames and Hudson.

Институт Отворено общество, София (2014). *Обществено мнение и социални нагласи в България през юли 2014 г.* URL: http://osi.bg/downloads/File/2014/Public_opinion_July2014_30.07%20F2.pdf. Retrieved: 6 Aug. 2015. Посетено на 1.12.2018.

Официален сайт на PGA - People's Global Action. URL: <https://www.nadir.org/nadir/initiativ/agp/en/>. Посетено на: 1.12.2018.

Официален сайт на ФЕГ\Фондация „Електронни граници“. URL: <https://www.eff.org/issues/open-wireless>. Посетено: 1.12.2018 г.

Официален сайт на хакерската група „Култ на мъртвата крава“ - “cDc”. URL: http://www.cultdeadcow.com/cDc_files/declaration.html. Посетено на 1.12.2018.

Панчев, С. (2013). *Дефиниране и измерване на средната класа в България*. София: ИПИ. URL: https://ime.bg/var/images/Middle_Class_Research.pdf. Посетено на 1.12.2018.

Писмо на Б.Гейтс до хобистите от 1976 г. (2010): <http://robertgreiner.com/2010/04/bill-gates-open-letter-to-hobbyists-from-1976/>. Посетено на 1.12.2018.

Янакиев, К. (2.09.2013) *За естетиката на протестите*. URL: <http://kultura.bg/web/за-естетиката-на-протестите/>. Посетено на: 1.12.2018.

Изготвил: доц. д-р Христина Амбарева

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Културна критика и естетически идеи във философията на Ницше**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: доц. д-р Христина Амбарева

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	-
Обща аудиторна заетост		30
	Самостоятелна работа	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Курсова работа	70
2.	Изпит	30
Анотация на учебната дисциплина:		
Курсът «Естетиката на Ницше» разглежда основни понятия и проблеми на философията на Ницше през призмата на естетически теми и понятия. Той е въведение към цялостното творчество на автора, като е базиран върху лекции и дискусии на основните произведения. Изгражда разбиране и насърчава умения за създаване на собствена интерпретация върху идеите на немския философ.		

Предварителни изисквания:

Познаване на някои от собствените текстове на Ницше е препоръчително. Добре е докторантът да разполага с достъп до част от произведенията, за да може да работи с тях по време на курса.

Очаквани резултати:

Запознаване с европейската философска традиция, в контекста на която Ницше работи
Запознаване с критиката на културата на Ницше

Умения за интерпретиране на текстовете на Ницше в съвременен контекст

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1.	Въведение: проблеми на философията на културата на Ницше. Панестетизъм.	2
2.	Творчество и периодизация на произведенията на Ницше. Шопенхауер.	2
3.	Предпоставки на философията на Ницше във философията на 18-19 век: рационализъм, сантиментализъм, романтизъм.	2
4.	Понятията за перспективизъм и декаданс в културата през призмата на философията на живота.	2
5.	„Раждането на трагедията“. Дионисово и Аполоново начало.	2
6.	Художественото произведение в естетическата “теория” на Ницше. Идеята за културата.	2
7.	Критика на културата – християнство и песимизъм.	2
8.	Философски концепции за трагедията (Хегел, Лосев и др.)	2
9.	Интерпретация на трагическото и героичното при Ницше.	2
10	„Генеалогия на морала“. Отношение между естетическо и етическо.	2
11	„Тъй рече Заратустра“. Свръхчовекът като художествено произведение.	2
12	Писателят и театърът: маски, роли, стил	2
13	Ницше и екзистенциализмът	2
14	Пост-модерни подходи в интерпретацията на Ницше	2
15	Актуалност на проблемите на философията на културата на Ницше в дигиталната епоха	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1.	Въведение: проблеми на философията на културата на Ницше. Панестетизъм.
2.	Творчество и периодизация на произведенията на Ницше. Шопенхауер.
3.	Предпоставки на философията на Ницше във философията на 18-19 век: рационализъм, сантиментализъм, романтизъм.
4.	Критика на културата: перспективизъм и декаданс.

5.	„Раждането на трагедията“. Дионисово и Аполоново начало.
6.	Художественото произведение в естетическата “теория” на Ницше. Идеята за културата.
7.	Критика на културата – християнство и песимизъм.
8.	Основни философски концепции за трагедията (Хегел и др.)
9.	Интерпретация на трагическото и героичното при Ницше.
10.	„Генеалогия на морала“. Отношение между естетическо и етическо.
11.	„Тъй рече Заратустра“. Сврѣхчовекът като художествено произведение.
12.	Писателят и театърът: маски, роли, стил
13.	Ницше и екзистенциализмът
14.	Пост-модерни подходи в интерпретацията на Ницше
15.	Актуалност на проблемите на философията на културата на Ницше в дигиталната епоха

БИБЛИОГРАФИЯ

Първични източници

1. Ницше, Ф., Антихрист, С., 1992 г.
2. Ницше, Ф., Веселата наука, С., 1994 г.
3. Ницше, Ф., Воля за власт, т. 1, С., 1996 г.
4. Ницше, Ф., Воля за власт, т. 2, С., 1995 г.
5. Ницше, Ф., Ессе Номо, С., 1991 г.
6. Ницше, Ф., Зазоряване, С., 1997 г.
7. Ницше, Ф., Залезът на боговете, С., 1992 г.
8. Ницше, Ф., Към генеалогия на морала, С., 2000 г.
9. Ницше, Ф., Несвоевременни размишления, С., 1992 г.
10. Ницше, Ф., Писма, С., 1994 г.
11. Ницше, Ф., Раждането на трагедията, С., 1990 г.
12. Ницше, Ф., Тъй рече Заратустра, С., 1990 г.
13. Ницше, Ф., Човешко, твърде човешко, т. 1 и 2, С., 2001 г.

Вторични източници на български език

14. Европейските екзистенциалисти, ред. Мария Димитрова, С., 1993 г.
15. Естетика на немския романтизъм, съст. Исак Паси, С., 1984 г.
16. Киркегор, С., Или-или, т. 1, С., 1991 г.
17. Киркегор, С., Или-или, т. 2, С., 1991 г.
18. Минева, Е., Ницше и изтокът, С., 2002 г.
19. Паси, И., Към философията на живота, С., 1994 г.
20. Паси, И., Немска класическа естетика, С., 1991 г.

21. Паси, И., Трагичното, С., 1963 г.
22. Паси, И., Фридрих Ницше, С., 1996 г.
23. Сартр, Екзистенциализмът е хуманизъм, С., 1994 г.
24. Хегел, Г., Естетика, т. 1, С., 1969 г.
25. Хегел, Г., Естетика, т. 2, С., 1969 г.
26. Хегел, Г., История на философията, т. 2, С., 1982 г.
27. Ясперс, К., Ницше и християнство, М., 1994 г

Вторични източници на английски език

28. Anomaly, J. (2005). Nietzsche's Critique of Utilitarianism. *Journal of Nietzsche Studies*, 29, 1–15. <http://www.jstor.org/stable/20717848>
29. ARNOTT, W. G. (1984). NIETZSCHE'S VIEW OF GREEK TRAGEDY. *Arethusa*, 17(2), 135–149. <http://www.jstor.org/stable/26308548>
30. BAEUMER, MAX L. "Nietzsche and the Tradition of the Dionysian." In *Studies in Nietzsche and the Classical Tradition*, edited by TIMOTHY F. SELLSNER, JAMES C. O'FLAHERTY, and ROBERT M. HELM, 2nd ed., 85:165–89. University of North Carolina Press, 1976. http://www.jstor.org/stable/10.5149/9781469658100_oflaherty.16
31. Bennett, B. (1979). Nietzsche's Idea of Myth: The Birth of Tragedy from the Spirit of Eighteenth-Century Aesthetics. *PMLA*, 94(3), 420–433. <https://doi.org/10.2307/461929>
32. Cresap, S. (1983). NIETZSCHE AND TRAGEDY. *The Eighteenth Century*, 24(2), 177–182. <http://www.jstor.org/stable/41467292>
33. Daigle, C. (2006). Nietzsche: Virtue Ethics ... Virtue Politics? *Journal of Nietzsche Studies*, 32, 1–21. <http://www.jstor.org/stable/20717883>
34. de Man, P. (1972). Genesis and Genealogy in Nietzsche's, The Birth of Tragedy. *Diacritics*, 2(4), 44–53. <https://doi.org/10.2307/464505>
35. Dienstag, J. F. (2001). Nietzsche's Dionysian Pessimism. *The American Political Science Review*, 95(4), 923–937. <http://www.jstor.org/stable/3117722>
36. Dienstag, J. F. (2004). Tragedy, Pessimism, Nietzsche. *New Literary History*, 35(1), 83–101. <http://www.jstor.org/stable/20057822>
37. Franco, P. (2007). Nietzsche's "Human, All Too Human" and the Problem of Culture. *The Review of Politics*, 69(2), 215–243. <http://www.jstor.org/stable/20452876>
38. Gemes, K. (1992). Nietzsche's Critique of Truth. *Philosophy and Phenomenological Research*, 52(1), 47–65. <https://doi.org/10.2307/2107743>
39. https://medium.com/@mashrur_ayon/nietzschean-philosophy-in-the-digital-age-the-impact-of-technology-on-society-a8d4be19d51
40. Landgraf, E. (2005). The Disintegration of Modern Culture: Nietzsche and the Information Age. *Comparative Literature*, 57(1), 25–44. <http://www.jstor.org/stable/4125328>
41. Lavrin, J., Nietzsche, London, 1971.
42. Luyster, R. (2001). Nietzsche/Dionysus: Ecstasy, Heroism, and the Monstrous. *Journal of Nietzsche Studies*, 21, 1–26. <http://www.jstor.org/stable/20717751>

43. Nate Anderson on Applying Nietzsche in the Digital Age (Episode 22)
<https://stoameditation.com/blog/nate-anderson-on-applying-nietzsche-in-the-digital-age/>
44. Nietzsche Imagery and Thought, ed. Malcolm Pasley, London, 1998.
45. Nietzsche, F., & Crawford, C. (1997). THE DIONYSIAN WORLDVIEW. *Journal of Nietzsche Studies*, 13, 81–97. <http://www.jstor.org/stable/20717671>
46. Nietzschean Philosophy in the Digital Age: The Impact of Technology on Society
47. Olafson, F. (1991). Nietzsche's Philosophy of Culture: A Paradox in The Will to Power. *Philosophy and Phenomenological Research*, 51(3), 557–572. <https://doi.org/10.2307/2107876>
48. Pippin, R. (1996). Truth and Lies in the Early Nietzsche. *Journal of Nietzsche Studies*, 11, 35–52. <http://www.jstor.org/stable/20717641>
49. Siemens, H. W. (2009). Nietzsche's Critique of Democracy (1870—1886). *Journal of Nietzsche Studies*, 38, 20–37. <http://www.jstor.org/stable/20717973>
50. Sokel, W. H. (2005). On the Dionysian in Nietzsche. *New Literary History*, 36(4), 501–520. <http://www.jstor.org/stable/20057911>
51. Staten, H. (1990). "The Birth of Tragedy" Reconstructed. *Studies in Romanticism*, 29(1), 9–37. <https://doi.org/10.2307/25600820>
52. Steiner, G. (2004). "Tragedy," Reconsidered. *New Literary History*, 35(1), 1–15. <http://www.jstor.org/stable/20057818>
53. Strong, T. B. (2008). Nietzsche and the Political: Tyranny, Tragedy, Cultural Revolution, and Democracy. *Journal of Nietzsche Studies*, 35/36, 48–66. <http://www.jstor.org/stable/20717924>
54. Strong, T. B. (2013). In Defense of Rhetoric: Or How Hard It Is to Take a Writer Seriously: The Case of Nietzsche. *Political Theory*, 41(4), 507–532. <http://www.jstor.org/stable/23484593>
55. Sweet, D. (1999). The Birth of "The Birth of Tragedy." *Journal of the History of Ideas*, 60(2), 345–359. <https://doi.org/10.2307/3653859>
56. Warren, M. (1985). Nietzsche and Political Philosophy. *Political Theory*, 13(2), 183–212. <http://www.jstor.org/stable/191528>
57. Weinberg, K. (1999). Nietzsche's Paradox of Tragedy. *Yale French Studies*, 96, 86–99. <https://doi.org/10.2307/3040719>
58. White, D. R., & Hellerich, G. (1999). The Liberty Bell: Nietzsche's Philosophy of Culture. *Journal of Nietzsche Studies*, 18, 1–54. <http://www.jstor.org/stable/20717720>

Лекторът ще предостави допълнителни материали.

Изготвил: доц. д-р Христина Амбарева

УЧЕБНИ КУРСОВЕ

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „ФИЛОСОФИЯ НА КУЛТУРАТА, ПОЛИТИКАТА, ПРАВОТО И ИКОНОМИКАТА“

МОДУЛ „ФИЛОСОФИЯ НА ПОЛИТИКАТА“

Профил на модула: В модул „Философия на политиката“ се подготвят висококвалифицирани специалисти, които стъпвайки на постиженията на философската традиция, умеят рефлексивно да подхождат към различни схващания за „политическото“, както и да подлагат на критически анализ негови институционални проявления. Запознавайки се с историята на основни политически понятия като власт, свобода, справедливост, авторитет, равенство, грижа и пр., както и с различни нормативни визии за „добро управление“, обучаваните в програмата се сдобиват с концептуален апарат, чрез който да анализират съвременни предизвикателства, произтичащи от бурното развитие на научно-технологичния сектор, мащабните геополитически размествания, кризите на капитализма, процесите на деградация на околната среда и свръхурбанизацията, размиващите се граници между физическа и виртуална реалност и пр. Това отваря широко поле за последваща професионална реализация както в академичната сфера, така и в тази на управлението – и в публичния, и в частния сектор.

ИЗБИРАЕМ УЧЕБЕН КУРС	ПРЕПОДАВАТЕЛ
Ислям и съвременност	Проф. д.ф.н. Богдана Тодорова
Ислямът в Иран	Проф. д.ф.н. Богдана Тодорова
Философия на геополитиката	Проф. д.ф.н. Богдана Тодорова Гл. ас. д-р Вихра Павлова
Политическата власт	Проф. д.ф.н. Борислав Градинаров
Теория на системите и управление на риска	Проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Ислям и съвременност**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: проф. д.ф.н. Богдана Тодорова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
Обща аудиторна заетост		30
	Самостоятелна работа в библиотека и с ресурси по идейния проект на дисертацията	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Присъствие на аудиторните занятия	50
2.	Изпит	50

Анотация на учебната дисциплина:

Докторантският курс по "Ислям и съвременност" е нов за България. Целта на курса е да запознае докторантите с научното осмисляне на политическите, социални, културно-цивилизационни и икономически процеси и явления, протичащи в ислямския свят в началото на 21 век. Курсът разглежда ролята на исляма в отделните региони, ислямските политически движения и партии, шиитско-сунитските противоречия, ислямският радикализъм и проблемът за тероризма в съвременния свят, ролята на исляма при протестните движения, ролята на традиционализма и особености на модернизма, както и причините за политизирането на исляма и ролята на политическия ислям в немюсюлманските страни.

Предварителни изисквания:

Докторантите да имат завършена степен магистър по философия, философия на религията, политическа философия.

Очаквани резултати:

Ще бъде направен схематичен обзор на политическите системи и съвременните тенденции в държавно-политическото развитие на арабските страни, което ще допълни социологическите и философските знания на докторантите и ще ги профилира в една по-частна област. Стремежът е да се подготвят експерти, които да могат да формулират регионални аспекти на геополитиката, да очертаят нови

опасности и рискове в международните отношения .

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Ислямски концепции в съвременния свят	2
2	Демографски фактор и ислямофобия	2
3	Миграционни процеси и нагласи към имигрантите	2
4.	Ислямският фактор в Европа	2
5.	Ислямският фактор на Балканите и България	2
6.	Ислям и демокрация през 21 век	2
7.	Съвременни концепции за държавата /фундаменталисти и реформатори/	2
8.	Либерален ислям	2
9.	Ислямът в публичния дискурс	2
10.	Съвременни тенденции в държавно-политическото развитие на арабските страни в началото на 21 век – дифузия на власт	2
11.	Ислямизъм	2
12.	Ислямски икономически модел и източници на финансиране	2
13.	Формиране на нови идентичности – салафитска и сунитска	2
14.	Фундаментализъм и салафизъм	2
15.	Ислямски политически активизъм	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	По темите, разглеждани на лекционния курс и семинарите.

Литература

Allievi, S. Nielsen, J (eds.) *Muslim Networks and Transnational Communities in and across Europe*, Brill, Boston 2003

Amgar, S. A.Boubakeur, M.Emerson (ed.) *European Islam. Challenges for Society and Public Policy*, Center for European Policy Studies, Brussels, 2007

Azmeh, A al, Fokas, E. (eds.) *Islam in Europe. Diversity, Identity and Influence*, Cambridge University Press, Cambridge, 2007

Cesari, J, S.McLoughlin (eds.) *European Muslims and the Secular State*, Ashgate, Aldershot 2005

Coolsaet, R. *Jihadi Terrorism and the Radicalization Challenge in Europe*, Ashgate, Burlington 2008

- Esposito, J.** *Islam: The Straight Path*, N.Y :Oxford Univ. Press, 1991
- Esposito J.** *The Islamic Threat: Myth or Reality?*, New York: Oxford Univ. Press, 1992
- Filaly-Ansary A.** *The Debate on Secularism in Contemporary Societies of Muslims*//ISIM Newsletter, 1999, N2
- Hashemi, N.** *Alexis de Tocqueville and Democracy in Muslim Societies*// ISIM Newsletter, 2002, Nov.
- Hiro, D.** *Holy Wars: The Rise of Islamic Fundamentalism*, New York, Routledge, 1989
- Hunter Sh.** *Trends in Islamic Extremism* / CSIS Event – Center For Strategic&Intern.Studies [S.1], Sept 12, 2001 (http://www.cris.org/features/nyterror_hunter.htm)
- Hunter, S.T.** (ed.) *Islam, Europe's Second Religion. The New Social, Cultural and Political Landscape*, Praeger, London 2002
- Hussain,** *Muslims on the Map. A National Survey of Social Trends in Britain*, Tauris, London, 2008
- Inglehard R., Norris, P.** *The True Clash of Civilizations*// Foreign Policy, 2003, March-Apr.
- Islam, European Identity and the Limits of Multiculturalism by Sami Zemni//<http://www.flwi.-ugent.br/cie/CIE/zemni3html>)
- Kettel, Brian** Introduction to Islamic Banking and Finance, Northampton UK; Printhouse, 2008
- Klausen, J.** *The Islamic Challenge. Politics and Religion in Western Europe*, Oxford University Press, Oxford, 2005
- Laurence, J. J.Vaisse** *Integrating Islam. Political and Religious Challenges in Contemporary France*, Brookings Institution Press, Washington, 2006
- Lewis, B.** *Europe and Islam*, The AEI Press, Washington, 2007
- Lewis, B. Schnapper** (ed.) *Muslims in Europe*, Pinter Publishers, London, 1994
- Madood,T.,A.Triandefyllidou,R.Zapata-Barrero,** *Multiculturalism, Muslims and Citizenship. A European Approach*, Routledge, London, 2006
- Тодорова, Б.** Ислямският фактор в Европа и България – тенденции и предизвикателства, Авангард прима, 2015

Изготвил: проф. д.ф.н Богдана Тодорова

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Ислямът в Иран**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: проф. д.ф.н. Богдана Тодорова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
Обща аудиторна заетост		30
	Самостоятелна работа в библиотека и с ресурси по идейния проект на дисертацията	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Изпит	100

Анотация на учебната дисциплина:

Ислямът в Иран се различава от сунитското направление и за да бъде правилно разбран са необходими познания по история на шиизма в Иран. Курсът има за цел да проследи 3 направления на исляма в Иран: традиционализъм, модернизъм и различни видове възраждане. Да очертае ролята на философията и суфизма върху политическите възгледи на различните лидери, идеологическия и религиозен дискурс. Основната цел е да запознае с все още слабо познатата тема за шиизма, като второто основно направление в исляма и за шиитските малцинства в глобален аспект.

Предварителни изисквания:

Основни познания за историята и религията на Иран.

Очаквани резултати:

Постигане на задълбочено познание за характера и спецификата на шиитския ислям.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	История на исляма в Иран.	2
2	Шиитският ислям като религиозно движение.	2

3	Духовна история на шиитския ислям.	2
4	Qom и “философия на озарените”.	2
5	Традиционализъм и модернизъм.	2
6	Шиитско възраждане.	2
7	Мистицизъм (Суфизъм).	2
8	Политическо лидерство в шиизма.	2
9	“Велаят-е-факих”.	2
10	Политическите възгледи на имам Хомейни.	2
11	Ирански религиозен интелектуализъм XX в.	2
12	Идеологически дискурс (Ali Shariati).	2
13	Епистемологичен/Демократичен дискурс (Abdolkarim Soroush).	2
14	Съвременни тенденции в шиитско-сунитските отношения.	2
15	Шиитските малцинства по света – миграция, мултилокалност, транснационализъм.	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Исторически предпоставки за ислямизация на Иран.
2	Шиизмът като религиозно движение.
3	Духовна история на шиитския ислям – роля на скрития имам.
4	Религия и философия (философия на озарените).
5	Традиционалисти и модернисти - възгледи и идеи.
6	Шиитско възраждане.
7	Суфизъм /ирфан/ в Иран.
8	Ролята на шиитското духовнество и политическото лидерство.
9	„Велаят-е-факих“.
10	Политически възгледи на имам Хомейни.
11	Иранският религиозен интелектуализъм през 20 в.
12	Идеологически дискурс (Ali Shariati).
13	Епистемологичен/Демократичен дискурс (Abdolkarim Soroush).
14	Иран през 21 в. – съвременни тенденции на сунитско-шиитските отношения.
15	Транснационални мрежи – шиитските малцинства по света.

Библиография

Основна:

Adelkhah, Fariba (2016). *The Thousand and One Borders of Iran: Travel and Identity*. New York: Routledge.

Alimaghani, Pouya (2020). *Contesting the Iranian Revolution: The Green Uprisings*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Atabaki, Touraj (2009). *Iran in the 20th Century: Historiography and Political Culture*. London: I.B. Tauris & Co. (in association with the Iran Heritage Foundation).

Axworthy, Michael (2013). *Revolutionary Iran: A History of the Islamic Republic*. New York: Oxford University Press.

Badamchi, Meysam (2017). *Post-Islamist Political Theory: Iranian Intellectuals and Political Liberalism in Dialogue*. Cham, Switzerland: Springer.

Bayat, Mangol (2000). *Mysticism and Dissent: Socioreligious Thought in Qajar Iran*. Syracuse, NY: Syracuse University Press.

Chehabi, H. (2009) *Iranian politics and religious modernism: the liberation movement of Iran*. Tehran.

Fotouhi, Sanaz (2021). Construction of National Identity through Ethnic Poetry, Film, and Play: Iranians in Australia. In the Iranian Diaspora: *Challenges, Negotiations, and Transformations*, edited by Mohsen Mostafavi Mobasher, 157–177. Austin, TX: University of Texas Press.

Gholampour, Faranak and Borbála Simonovits (2021). Exploring the Migration Process of Iranian Asylum Seekers in Europe: A Case of Serbia and Bosnia and Herzegovina. *Journal of Borderlands Studies*: 1–22.

Jahanbakhsh, Forough (2001). *Islam, Democracy and Religious Modernism in Iran: From Bazargan to Sorush, 1953-2000*. Leiden: Brill.

Jafarinejad, A. (2023) Reconciling Religion and Modernity in the Views of Motahhari and Fazlur Rahman. *Islamic Inquiries*, 2(1): 41-58.

Jaffer, T. R. (2023) *Infallible Words: Discourses on Ḥadīth II*, Iran.

Momen, Moojan (2016). *An Introduction to Shi'a Islam*, UK.

Rivetti, Paola (2020). Political Participation in Iran from Khatami to the Green Movement. Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan.

Saikal, Amin (2019). *Iran Rising: The Survival and Future of the Islamic Republic*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

The Cambridge History of Iran, Cambridge, Vol. 1 - 7, Cambridge, 1991.

The Encyclopedia of Islam, London, 2007.

Turner, Bryan (2017). *The Cosmopolitanism of the sacred*, London, Routledge.

Vejdani, Farzin (2015). *Making History in Iran: Education, Nationalism, and Print Culture*. Stanford, CA: Stanford University Press.

Дата: 08. 04. 2024 г.

Съставил:

Проф. д.ф.н. Богдана Тодорова

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Философия на геополитиката**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: проф. д.ф.н. Богдана Тодорова, гл. ас. д-р Вихра Павлова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
Обща аудиторна заетост		30
	Самостоятелна работа в библиотека и с ресурси по идейния проект на дисертацията	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Участие в работата на секцията	50
2.	Изпит	50
Анотация на учебната дисциплина:		
Курсът «Философия на геополитиката» разглежда основни въпроси на политическата онтология, философия и прогнозиране. Анализират се либералната и консервативна философия на историята, като основни категории на политическото мислене, които са не само базисни за философията, но имат ключово значение за социални науки и за политическата практика. Проследява се историята на отношенията между философия и геополитика, както и съвременното им взаимодействие.		

Предварителни изисквания:

Няма

Очаквани резултати:

Завършилите курса придобиват основни знания в една интердисциплинна област, която е слабо разработена в българските висши училища; придобиват умения за самостоятелна работа в полето на политическите и философско-геополитическите теории, което създава предпоставки за добра реализация като изследователи и

преподаватели; придобиват знания и умения, които им позволяват да се реализират по-успешно както в политиката, така и в различни сфери.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Геополитиката като научна дисциплина: философски основи, закони, категории, социални функции.	2
2	Геополитика и философия.	2
3	Концепцията за геофилософията.	2
4	Либерални философии на историята и геополитика.	2
5.	Консервативни философии на историята и геополитиката. Цивилизационен подход и геополитика.	2
6	Марксистки политически философии и геополитика. Цикли на световната система и геополитически промени.	2
7	Геополитика и геофилософия на САЩ.	2
8.	Геополитиката и геофилософия на Русия. Геофилософия на Евразия.	2
9	Геополитика и геофилософия на Европа.	2
10	Геополитика и геофилософия на Китай.	2
11	Технологии и геополитика. Кибергеополитика. Изкуствен интелект и геополитика.	2
12	Геополитическо прогнозиране и светът през 21 век.	2
13	Геоценности, геокултура и геополитика.	2
14	Геополитика и международно право.	2
15	Философия на геополитиката /обобщение/.	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	<p>Геополитиката като научна дисциплина: философски основи, закони, категории, социални функции</p> <p>Dodds, Klaus. Geopolitics: A Very Short Introduction, Oxford University Press, 2007</p> <p>Халфорд Макиндрър. Географската ос на историята и други избрани трудове по геополитика, С., Изток-Запад, 2023</p> <p>Алексей Халапис . Философия и геополитика Николая Данилевского, LAP LAMBERT Academic Publishing, 2017</p> <p>Карастоянов, Стехан. Политическа география, геополитика, геостратегия,</p>

	Унив. Изд. „Св. Климент Охридски“, С., 1997
2	<p>Геополитика и философия Исаев, Борис. Философия на геополитиката, сп. <i>Геополитика</i>, 2021, бр. 6 Кефели, И.Ф. Философия геополитики в контексте современного теоретического знания, В: <i>Политэкс</i>, 2006, т. 2, № 1 Кефели И.Ф. Философия геополитики, СПб.: Петрополис, 2007 Савин, Л. Пространствената философия на Мишел Фуко, сп. <i>Геополитика</i>, 2010, бр. 3.</p>
3	<p>Концепцията за геофилософията Дельоз, Жил и Феликс Гатари. Що е философия, С., Критика и хуманизъм, 1995 (разделът за геофилософията) Bonta, Mark and John Protevi. <i>Deleuze and Geophilosophy. A Guide and Glossary</i>, Edinburgh University Press Ltd, 2006 Woodward, Keith. Geophilosophy, In: <i>The International Encyclopedia of Geography</i>, Wiley, 2017.</p>
4	<p>Либерални философии на историята и геополитика Фукуяма, Франсис. Краят на историята и последния човек, С., Обсидиан, 1992 Хънтингтън, С. Сблъсъкът на цивилизациите и преобразуването на световния ред, 1996 Недев, Т. Геополитика. Бъдещето на човечеството. Еволюция на капитала и социалната идея. Варна, 2001 Костел, Е. Съвременната геополитика. С. Кама, 1999 Waltz, K. Structural Realism after the Cold War. In: <i>International Security</i>. Vol. 25, No. 1. 2000 Waltz, K. Power Shifts, Economic Change and the Decline of the West? In: <i>International Relations</i>, 2012 http://www.lse.ac.uk/IDEAS/pdf/COX-Waltz.pdf</p>
5	<p>Консервативни философии на историята и геополитика. Цивилизационният подход и геополитиката Хърнингтън, Самюъл. Сблъсъкът на цивилизациите и преобразуването на световния ред, С., Обсидиан, 2000 Михайлов, В. Цивилизационната геополитика: диалог или противостояне?, сп. <i>Геополитика</i>, 2012, № 1 Дергачев В.А. Цивилизационна геополитика (геофилософия), Киев: ВИРА-Р, 2004.</p>
6	<p>Марксистки политически философии и геополитика. Цикли на световната система и геополитически промени Валлерстайн, Иммануел. Анализ мировых систем и ситуация в современном мире, Санкт-Петербург, Изд. „Университетская книга“, 2001 Wallerstein, Immanuel. <i>The End of the world as we know it</i>, University of Minnesota Press, 1999 Проданов, В. Системни цикли и бъдещето на историята: накъде върви светът?, С., Изд.Захарий Стоянов, 2017</p>
7	<p>Геополитика и геофилософия на САЩ The Geopolitics of the United States, Part 1: The Inevitable Empire, https://www.mvd.usace.army.mil/Portals/52/docs/STRATFOR%20article.pdf, May 28, 2012 The Geopolitics of the United States, Part 2: American Identity and the Threats of Tomorrow, https://worldview.stratfor.com/article/geopolitics-united-states-part-2-american-identity-and-threats-tomorrow, August 25, 2011</p>

	<p>National Security Strategy, https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/10/Biden-Harris-Administrations-National-Security-Strategy-10.2022.pdf, October 2022</p> <p>Бжежински, Збигнев. Стратегическа визия: Америка и кризата на глобалната сила, С., Обсидиан, 2012</p> <p>Zagacki, K. The Rhetoric of American Decline: Paul Kennedy, Conservatives, and the Solvency Debate. In: Western Journal of Communication. Vol. 56.1992</p> <p>Layne, C. The Unipolar Illusion: Why New Great Powers Will Rise. JSTOR. In: International Security. Vol. 17. No. 4. 1993</p> <p>Nye, J. Bound to lead: The changing nature of American power. New York: Basic Books, 1990</p> <p>Mann, S. Chaos Theory and Strategic Thought. In: Parameters, 1992. https://blackboard.angelo.edu/bbcswebdav/institution/LFA/CSS/Course%20Material/ISSA%206301/Readings/Chaos%20Theory.pdf</p>
8	<p>Геополитиката и геофилософия на Русия. Геофилософия на Евразия</p> <p>Алексей Вандам. Геополитика и геостратегия, С., Катехон, 2022</p> <p>Марков, Б.В. Геофилософия Евразии, В: <i>Asiatica: Труды по философии и культурам Востока</i>, 2019, том 13, № 1</p> <p>Мантатов, В.В. Геофилософия евразийской цивилизации (на примере Байкальской природной территории), Във: <i>Век глобализации</i>, 2016, №4</p> <p>Кефели, И. Ф. Евразийский вектор глобальной геополитики: монография / И. Ф. Кефели, Д. И. Кузнецов. — Москва : Издательство Юрайт, 2020 https://studme.org/120450/politologiya/evraziyskiy_vektor_globalnoy_geopolitiki</p>
9	<p>Геополитика и геофилософия на Европа</p> <p>Фридман, Джордж. Взривоопасните точки на Европа: Евросъюзът-фалит или възход, С., НСМ Медиа, 2015</p> <p>Базалук, Олег. Теория войны и мира, Геофилософия Европы, Киев, МФКО, 2016</p> <p>Каччари М. Геофилософия Европы, Пневма, 2011</p> <p>Екатерина Нарочницкая. Геополитическата философия на Шарл дьо Гол, сп. Геополитика, 2021, бр. 6</p>
10	<p>Геополитика и геофилософия на Китай</p> <p>Дергачев, Владимир. Геополитическая доктрина Китайской народной республике, https://dergachev.org/geop_events/021218-04.html, 22.01.2024</p> <p>An, Ning and Jo Sharp, Ian Shaw. Towards a Confucian geopolitics, In: <i>Dialogues in Human Geography</i>, 2021, Vol. 11(2)</p>
11	<p>Технологии и геополитика. Кибергеополитика. Изкуствения интелект и геополитиката</p> <p>Савин, Леонид. Введение к кибергеополитику, https://www.geopolitika.ru/article/vvedenie-v-kibergeopolitiku</p> <p>Geopolitics of Artificial Intelligence, Lazard, 2023</p> <p>Pavel, Barry, Ivana Ke, Michael Spirtas, James Ryseff, Lea Sabbag, Gregory Smith, Keller Scholl, and Domenique Lumpkin, AI and Geopolitics: How Might AI Affect the Rise and Fall of Nations? Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2023. https://www.rand.org/pubs/perspectives/PEA3034-1.html.</p> <p>Csernatoní, Raluca. Charting the Geopolitics and European Governance of Artificial Intelligence, Carnegie Endowment for International Peace, 2024</p> <p>Miailhe, Nicolas. The geopolitics of artificial intelligence: The return of empires?, In: <i>Politique étrangère</i>, Issue 3, 2018,</p> <p>Huq, Aziz. A World Divided Over Artificial Intelligence, In: <i>Foreign Affairs</i>, https://www.foreignaffairs.com/united-states/world-divided-over-artificial-intelligence?utm_source=facebook_posts&utm_medium=social&utm_campaign=fb_daily_soc&fbclid=IwAR0N_PkVVpckumr0njqOVp-</p>

	r0gtJ9XuzuNzCIX8xEJtaRAa-2wRu3izoGo, March 11, 2024
12	<p>Геополитическо прогнозиране и светът през 21 век</p> <p>Дергачев, Владимир. Геополитическият прогноз в епохата на глобалната нестабилност. Ставки повече, чем мир, https://dergachev.org/geop_events/070124-01.html, 21.01.2024</p> <p>Дергачев, Владимир. Великият час на геополитиката. Геополитическата трансформация на света, https://dergachev.org/geop_events/021218-02.html, 21.01.2024</p> <p>Барабанов, Олег и Тимофей Бордачев, Ярослав Лисоволик, Фёдор Лукьянов, Андрей Сушенцов, Иван Тимофеев. Утопия многообразного мира: как продолжается история, Валдай, 2020.</p> <p>Бьюкенен, Смерть Запада, М., Изд. АСТ, 2003</p> <p>Уткин, А.И. Мировой порядок XXI века, Москва, Эксмо, 2002</p> <p>Панарин, А. Стратегическая нестабильность в XXI веке, Москва, Эксмо, 2004</p> <p>Фридман, Джордж. Следующие 100 лет: Прогноз событий XXI века, М., ИД „Коммерсантъ“, ЭКСМО, 2010</p> <p>Стратегический глобальный прогноз 2030, Расширенный вариант, Ред. А.А.Дынкина, ИМЭМО РАН, М., Магистр, 2011</p> <p>Павлова, В. Ролята на Азиатско-тихоокеанския регион в глобалната геополитическа трансформация, С., Изток-Запад, 2020</p> <p>Shaping a Multiconceptual World 2020, World Economic Forum, 2020</p> <p>Watts, Stephen at al. Alternative Worldviews. Understanding Potential Trajectories of Great Power Ideological Competition, Rand Corporation, 2020</p>
13	<p>Геоценности, геоклтура и геополитика</p> <p>Nikitenko, Vitalina. Philosophical concept of the relationship between geovalues, geoculture and geopolitics as factors of global world formation, In: <i>Humanities Studies</i>. 2021. Випуск 8 (85)</p>
14	<p>Геополитика и международно право</p> <p>Грацини, Тиберио. Геополитиката и международно право в ерата на западната цивилизационна експанзия. Сп. Геополитика, юни, 2010</p> <p>https://geopolitica.eu/drugi-statii/1312-geopolitikata-i-mezhdunarodnto-pravo-v-erata-na-zapadnata-tsvivilizatsionna-ekspanziya</p>
15	<p>Философия на геополитиката</p> <p>Исаев, Борис. Философия на геополитиката, сп. <i>Геополитика</i>, 2021, бр. 6 https://geopolitica.eu/2021/194-broy-6-2021/3477-filosofiya-na-geopolitikata</p> <p>Костел, Е. Съвременната геополитика. С. Кама, 1999</p>

Изготвили: проф. д.ф.н Богдана Тодорова и гл. ас. д-р Вихра Павлова

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Теория на системите и управление на риска**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
Обща аудиторна заетост		30
	Самостоятелна работа в библиотека и с ресурси по идейния проект на дисертацията	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Участие в работата на секцията	50
2.	Изпит	50

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът си поставя за цел да обобщи натрупаните до момента наблюдения и теории за генезиса на неопределеността и случайността в обществото. На основата на теорията за информацията, теорията за системите, теорията за хаоса, синергетиката, нелинейните процеси и др. социалните системи се анализират от нова гледна точка. Проследяват се и се преосмислят досегашните интерпретации на неопределеността на основата на случайността, вероятността, хаоса, големите числа, фракталите и др.

Във втората част на курса се формулира нова, неартикулирана в досегашните изследвания на риска, дефиниция на тази категория. Тя се обвързва не просто с неблагоприятните измерения на бъдещето, а с ценностно-измеримите му състояния. Предлага се и оригинална класификационна схема на рисковете, която до момента не е била поставяна на обсъждане и обосноваване – определянето на всички възможни рискове чрез това дали е възможно те да бъдат избегнати, редуцирани, компенсирани или не. Координатната система на риска, изградена на принципа „дистрибутивност - транзитивност“ е лесна за прилагане и най-важното – практически ориентирана.

Предварителни изисквания:

Докторантите следва да притежават магистърска степен по философия, социология, икономика, право, психология, политология, културология.

Очаквани резултати:

След завършването на курса докторантите би трябвало да притежават знания и умения да се ориентират в социалните явления и процеси чрез тяхното осмисляне не като строго детерминирани и причинно-следствено обусловени, а като развиващи се по сложни и нелинейни траектории, в които винаги има пространство за появата

на нови, непознати преди форми, събития, шансове и рискове.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Понятие за случайност. Субективните измерения на вероятността.	2
2	Неопределеност, хаос и нелинейност.	2
3	Значението на неопределеността.	2
4.	Фракталният подход. Фракталната неопределеност на обществените изменения.	2
5.	Генезис на Общата теория на системите. Характеристики и основни принципи на системната парадигма.	2
6.	Отворени и сложни системи. Обществото като отворена и сложна система.	2
7.	Същност на холизма. Дефицитите на Общата теория на системите. Системните „закони”.	2
8.	Синергетика или нелинейна динамика. Природата на системния фактор.	2
9.	Системообразуващ фактор. Социалният системен фактор (SSF) и неопределеността на обществените изменения.	2
10.	Понятието риск – история и значение.	2
11.	Рискът – подходи и интерпретации.	2
12.	Рискът като отношение и ценност.	2
13.	Класификации на риска. Институционалният и моралният риск	2
14.	Индивидуални антирискови стратегии.	2
15.	Колективни антирискови стратегии.	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	По темите, разглеждани на лекционния курс и семинарите.

Литература:

Градинаров, Борислав, 2019, *Силата на системния фактор*, София, изд. Изток-Запад,

Градинаров, Борислав, 2020, *Риск и антирискови стратегии*, София, изд. BISFRIM.

Градинаров, Борислав, 2018, *Същност на холизма и неговата приложимост към Марковата теория* в „Научни трудове на УНСС“, 2018, т. 5, ISSN 0861-9344, с. 413-429.

Градинаров, Борислав, 2016, *Рисковете пред България през XXI век*, в сб. „Глобалните промени и съдбата на България през XXI век”, ISBN 978-619 -90757-0-8, Изд. BISFRIM, с. 221 - 228.

Градинаров, Борислав, 2019, *Карл Маркс и "двигателят" на социалните процеси*, в сб. „Карл Маркс, политическата икономия и бъдещето на капитализма”, Изд. комплекс-УНСС, 2019, ISBN:978-619-232-183-3, с. 59 - 68.

Bernstein, Peter L.,1996, *Against the Gods: the Remarkable Story of Risk*, Publ. John Wiley & Sons.

Boldrin, Michele, *The Impact of Chaos on Economic Theory*, in *The Impact of Chaos on Science and Society*, 1997.

Knight, Frank H., 1964, *Risk, Uncertainty and Profit* , N.Y., Augustus M. Kelley, Bookseller.

Lorenz, Edward N., 1963, *Deterministic Nonperiodic Flow*, in *Journal of Atmospheric Sciences*, 1963, Vol.20.

Mandelbrot, Benoit, 1975, *Les objets fractals: Forms, hazard et dimension*, Paris, Flammarion.

Taleb, Nassim N., 2018, *Skin in the Game*, L., N.Y., Penguin Random Hous.

Изготвил: проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Политическата власт**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
Обща аудиторна заетост		30
	Самостоятелна работа в библиотека и с ресурси по идейния проект на дисертацията	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
16.	Участие в работата на секцията	50
17.	Изпит	50

Анотация на учебната дисциплина:

Дисциплината представя основните концепции за същността на политическата власт. Изследва се еволюцията в разбиранията на политическото, както и допустимите и недопустимите средства за упражняване на политическата власт.

Предварителни изисквания:

Слушателите следва да са имат магистърска степен и да са завършили философия, социология, право, икономика, психология, международни отношения, културология.

Очаквани резултати:

Очаква се завършилите курса да притежават знания и умения за ориентиране в характера и начините на упражняване на политическата власт, както и с инструментариум за анализ на протичащите политически процеси.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Власт. Понятие и основни концепции. Дж. Ст. Мил.	2

2	Трансформациите на политическата власт.	2
3	Политически и метаполитически източници на власт.	2
4.	Демокрация и политика	2
5.	Съвременната политическа демокрация	2
6.	Видове демократични конституционно-плюралистични режими	2
7.	Парламентаризмът.	2
8.	Железният закон на олигархията. Роберт Михелс	2
9.	Политически партии и партийни системи	2
10.	Политическите институции	2
11.	Либерални и неолиберални концепции за властта.	2
12.	Консерватизмът и политическата власт.	2
13.	Егалитеризъм и власт.	2
14.	Дигиталната власт.	2
15.	Бъдещето на властта.	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	По темите, разглеждани на лекционния курс и семинарите.

Литература:

Аренд, Хана, Тоталитаризмът. С., 1993.

Градинаров, Борислав, „Индивидуалност, социална общност и социално-властови отношения”, сп. „Философски алтернативи”, бр.6, 2005, с.83-94.

Вебер Макс, "Ученият и политикът" С. 2000 г.

Каплан, Робърт. Политиката на война С.2002 г

Кейгън, Робърт, За рая и силата С.2003 г.

Костел, Ерик,. Съвременната геополитика С.1999 г.

Наим, Мозес, Краят на властта, С., 2015

Проданов, Васил,. Насилието в модерната епоха С.2005 г.

Тодоров, Антони, Модерната политическа мисъл С.2001 г.

Хънтингтън Самуел, Сблъсъкът на цивилизациите С.1999 г.

Waltz, Kennet Theory of International Politics.N.Y.1992.

The Globalization of World Politics:An Introduction to International Relations. Oxford 1997

Barry, Norman. An Introduction to Modern Political Theory.1999

Hopkins,T.K.,Wallerstein,at al. The Age of Transition.Trajectory of the World System 1094-2025, London,1996.

Изготвил: проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

УЧЕБНИ КУРСОВЕ

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „ФИЛОСОФИЯ НА КУЛТУРАТА, ПОЛИТИКАТА, ПРАВОТО И ИКОНОМИКАТА“

Модул „ФИЛОСОФИЯ НА ПРАВОТО“

Профил на модула: В модул “Философия на правото” се подготвят изследователи и висококомпетентни специалисти, които да притежават умения за анализ на правните явления, да разбират логиката на развитието на правната система и да демонстрират висока степен на критическо мислене по отношение на правната действителност. Усвояването на основни философски категории, придаващи легитимност и съдържание на такива понятия в правото като субективни права (естествени и позитивни), свобода, справедливост, принуда и др., предоставя възможности за политическа кариера, за реализация като експерти в областта на законотворчеството, специалисти във висшите нива на държавната администрация, политически активисти, учени и анализатори на социалните и политическите процеси.

ИЗБИРАЕМ УЧЕБЕН КУРС	ПРЕПОДАВАТЕЛ
Основи на философията на правото	Проф. д.ф.н. Борислав Градинаров
Медийно и телекомуникационно право	Проф. д.ф.н. Борислав Градинаров
Същност и развитие на концепциите за справедливостта	Проф. д.ф.н. Борислав Градинаров
Ислямско право	Проф. д.ф.н. Богдана Тодорова

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Основи на философията на правото**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
Обща аудиторна заетост		30
	Самостоятелна работа в библиотека и с ресурси по идейния проект на дисертацията	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
18.	Участие в работата на секцията	50
19.	Изпит	50

Анотация на учебната дисциплина:

Дисциплината си поставя за цел да запознае докторантите с философските аргументи за съществуването на правото и за основните философски категории, придаващи легитимност и съдържание на такива понятия в правото като субективни права (естествени и позитивни), свобода, справедливост, принуда и др.

Предварителни изисквания:

Докторантите следва да притежават магистърска степен по философия, социология, икономика, право, психология, политология, културология.

Очаквани резултати:

След завършването на курса докторантите би трябвало да притежават умения и инструментариум за анализ на правните явления, да разбират логиката на развитието на правната система и висока степен на критическо мислене по отношение на правната действителност.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Обект, предмет и методология на философията на правото	2
2	Философски определения за правото	2
3	Историческо развитие на философията на правото.	2
4.	Правният институционализъм	2

5.	Причини и условия за възникване и развитие на правото	2
6.	Доктрината на естествените права	2
7.	Позитивното право	2
8.	Етика и право	2
9.	Свобода и право,	2
10.	Справедливост и право.	2
11.	Правен интерес и правна принуда	2
12.	Политика, държава и право	2
13.	Правната аксиология. Правото като ценност.	2
14.	Философски основи на правната система на Европейския съюз.	2
15.	Перспективи пред философията на правото	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	По темите, разглеждани на лекционния курс и семинарите.

Литература:

Вълчев, Даниел. Студии по западноевропейска философия на правото. С., 1999.

Вълчев, Даниел. Валидност и легитимност в правото. С., 2012.

Градинаров, Борислав, „Философията на правото между общото и особеното”, в сб. „Философията през XXI век”, изд. „Проф. М. Дринов”, 2007, с.86-95.

Градинаров, Борислав, "Юридическа етика", В. Т., 2011.

Дел Векио, Джовани. „Справедливостта”, С., 1995.

Йотов, Стилиян. Въведение във философията на правото. С., 1994.

Кьосев, Иван, Теория за рационалното и хуманното законодателство. С., 2012.

Неновски, Нено. Право и ценности. С., 1983.

Поповилиев, Михаил. Нравственост, право и държава. С., 1993.

Стоянов, Желязко, Философия на правото (Историко-философско изследване), С., 1993.

Торбов, Цеко, Основният принцип на правото. Право и справедливост, С, 1992.

Торбов, Цеко, Философия на правото и юриспруденцията. С., 1992.

Торбов, Цеко, Естествено право и философия на правото. С., 1991.

Хабермас Юрген, „Морал, право и демократия”, С., 1999.

Хегел, Георг, „Философия на правото”, С., 2000.

Изготвил: проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Телекомуникационно и медийно право**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
Обща аудиторна заетост		30
	Самостоятелна работа в библиотека и с ресурси по идейния проект на дисертацията	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
20.	Участие в работата на секцията	50
21.	Изпит	50

Анотация на учебната дисциплина:

Целта на лекционния курс е да запознае докторантите с принципите и методите, прилагани за регулиране на обществените отношения в областта на телекомуникациите и медиите (радио- и телевизионната дейност). Разглеждат се начинът на конституиране и правомощията на основните регулаторни органи в тази област, нормативните актове, с които трябва да се съобразяват субектите, занимаващи се с медийна дейност, както и логиката, и развитието на законите разпоредби не само в българското, но и в европейското законодателство.

В курса се анализират също и проблемите на цифровизацията на медиите, разглежда се Интернет като нова медийна среда, анализират се правилата за функциониране на World Wide Web, както и на публикуването в него. Курсът засяга и въпросите за правото на достъп до информация, за защитата на източника на информацията и др.

Предварителни изисквания:

Докторантите следва да притежават магистърска степен по философия, социология, икономика, право, психология, политология, културология.

Очаквани резултати:

След приключване на курса се очаква докторантите да притежават не само теоретични, но и практически умения – да могат да съставят програмен проект, програмен профил, програмна схема и програмна концепция, да могат да участват в административните производства по получаване на лицензия, регистрация и уведомление, както и да познават основните нарушения на телекомуникационното и медийното право, които водят до налагане на административна и наказателна

ОТГОВОРНОСТ.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Правото на комуникация като основно човешко право и неговото „регулиране. Понятие и видове средства за масово осведомяване.	2
2	Система, субекти, предмет и източници на телекомуникационното и медийното право.	2
3	Понятие за телекомуникационно и медийно регулиране. Дерегулиране, корегулиране и саморегулация	2
4.	Понятие за телекомуникационна и медийна (радио- и телевизионна) дейност.	2
5.	Правна същност на обществените и на търговските радио- и телевизионни Програмни функции и финансиране.	2
6.	Същност на лицензирането на телекомуникационната и медийна дейност. Правен режим на лицензирането на операторите за радио- и телевизионна дейност в някои от страните в Европейския съюз.	2
7.	Основни понятия в медийното право. Програма и предаване. Плурализъм и достоверност. Защита на уязвимите групи потребители на телекомуникационни и медийни услуги.	2
8.	Реклама и спонсорство в телекомуникациите и медиите – правила и забрани.	2
9.	Понятие за цифровизация. Интернет, като дигитална (цифрова) медийна среда.	2
10.	Регулиране на глобалната мрежа. Институционално и неинституционално регулиране на Интернет и World Wide Web.	2
11.	Отговорност на доставчиците на телекомуникационни и медийни услуги в информационното общество. Конкуренция, концентрация и медиен плурализъм.	2
12.	Свободата на словото – същност и принципи. Обидата и клеветата в медийната среда. Защита на засегнатите от медиите лица.	2
13.	Правото на достъп до информация. Субекти и ограничения. Граници на „прозрачност” на обществените фигури.	2
14.	Защита на личните данни – същност и ограничения. Защита на източника на информация. Делото „Гудуин срещу Обединеното кралство“.	2
15.	Същност на телекомуникационната и медийната сигурност. Нарушенията и престъпленията в телекомуникациите и медиите.	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	По темите, разглеждани на лекционния курс и семинарите.

Литература:

Андоновска, М., 2020, *Традиционни и онлайн медии и отношение на аудиторията към тях*, в Годишен алманах Научни изследвания на докторанти, студии и статии, том хiii – 2020, книга 16. , Академично издателство „Ценов“, Свищов, с. 235-252.

Велева, С., 2020, *Правен режим на собствеността върху медиите в България – особености и развитие*, в Научни трудове на УНСС, том 3/2020, ИК – УНСС, София, с. 291-307.

Градинаров, Б., 2010, 2016, *Медийно право*, В.Т.. Изд. Фабер.

Градинаров, Б., 2009, „Етични граници на медийната сензация, в сб. „Моралът в българските медии“, С., БАН – ИФИ.

Градинаров, Б., 2013, Правото на комуникация като основно човешко право и неговото „регулиране“, сб. „Юридически сборник“, т.ХХ, Изд. БСУ, с.46-58.

Градинаров, Б., 2014, „Комуникационната среда като общо благо – от регулация към защита“, сб. „Юридически сборник“, т.ХХI, Изд. БСУ, ISSN 1311-3771, с.5-15.

Градинаров, Б., 2019, (състав.) *Медиите – между пазара и контрола (сборник)*, София.

Дигиталните медии, сборник, В. Т., изд. Фабер, 2012.

Думите на медийния преход, сборник, В. Т., изд. Фабер, 2010.

Инджов, И., 2021, *Трите модела на отношенията медии – политика*, <https://obache.bg/18837/trite-modela-na-otnosheniyata-medii-politika/> (14 май 2021).

Кавръкова, А., Телевизията в Европа: законодателна рамка, практики и независимост – България. Мониторингов доклад. С., 2005.

Изготвил: проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Същност и развитие на концепциите за справедливостта**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

Учебна заетост	Форма	Хорариум
*Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
Обща аудиторна заетост		30
	Самостоятелна работа в библиотека и с ресурси по идейния проект на дисертацията	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Участие в работата на секцията	50
2.	Изпит	50

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът има за цел да запознае докторантите със същността на категорията справедливост, нейната еволюция, както и със съвременните концепции за справедливостта. Важна част от курса е разкриването на връзките между справедливостта от една страна и етиката, правото, функционирането на държавата и тенденциите на изменение на съдържанието ѝ, от друга.

Предварителни изисквания:

Докторантите следва да имат магистърска степен по философия, социология, икономика, право, психология, политология, културология.

Очаквани резултати:

След завършване на курса докторантите следва да притежават необходимите знания за анализ на социалните явления от гледна точка на "съвършената добродетел" (Аристотел), да се ориентират в категориалните апарати на различните концептуални системи, в които се разработва категорията справедливост и в приложимите модели на справедливостта в социалната практика.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Понятие за справедливост.	2
2	Историческите трансформации на разбиранията за справедливостта.	4
3	Ценностни измерения на справедливостта.	2
4.	Справедливост и дължимо.	2
5.	Класификации на справедливостта.	2
6.	Съвременни концепции за справедливостта. Джон Ролс	2
7.	Консервативните разбираня за справедливостта.	2
8.	Либерализъм, неолиберализъм и справедливост.	2
9.	Еталитаризмът и справедливостта.	2
10.	Обективна и субективна страна на справедливостта.	2
11.	Справедливостта в етиката.	2
12.	Справедливостта в правото	2
13.	Роля на държавата за защита на справедливостта.	2
14.	Бъдещето на справедливостта.	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	По темите, разглеждани на лекционния курс и семинарите.

Литература:

Градинаров, Борислав, "Юридическа екита", В. Т., 2011.

Градинаров, Борислав, "Социалната справедливост е ядрото на успешната държавна политика", сп. "Ново време", 2005, бр.7-8, с. 37-53.

Градинаров, Борислав, „Справедливостта и нейното значение и място в правото”, 2011, в „Юридически сборник”, том.XVIII, изд. БСУ, ISSN 1311-3771, , с.32 – 48.

Градинаров, Борислав, „Предизвикателствата пред „съвършената” добродетел”, сб. „Морал и етика на справедливостта в съвременното общество”, изд. „Авангард Прима”,

фонд. „Солидарно общество”, 2017, с. 152-160.

Димитрова, Мария, Социалността и справедливостта. Авангард Прима, 2009

Колев, Тенчо в „Теория на правораздавателната дейност”, 2 том, 2011.

Ролс, Джон. Теория на справедливостта. Изд. София С.А., 1998.

Ролс, Джон. Справедливостта като честност: политическа, а не метафизическа.

Американската философия през XX-ти век, изд. Просвета, София, 1995

Хонет, Аксел, Справедливост и комуникативна свобода, Критика и Хуманизъм, 2006.

Levinas, Emmanuel, Entre Nous. On Thinking of the Other. Columbia University Press,

Изготвил: проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Ислямско право**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: проф. д.ф.н. Богдана Тодорова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
Обща аудиторна заетост		30
	Самостоятелна работа в библиотека и с ресурси по идейния проект на дисертацията	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Участие в работата на секцията	50
2.	Изпит	50

Анотация на учебната дисциплина:

Докторантският курс по „Ислямско право ” има за цел да запознае обучаваните със същността и специфичните измерения на ислямското право, както в исторически план, така и в неговите съвременни проекции, правни школи, ключови правни понятия и термини, както и безпроблемно ориентиране по различни, често несъизмерими помежду си, модели на юриспруденция. Особено внимание се обръща на исторически формиралите се правни школи в сунизма и шиизма, институциите на власт, влияние на реформаторството при издаване на фатва, влияние на шура.

Предварителни изисквания:

Докторантите да са завършили магистър по философия, философия на правото, философия на исляма

Очаквани резултати:

1. Да се направи схематичен обзор на почти непознатите за България правни школи на исляма, в двете му основни направления – сунизъм и шиизъм, с цел усвояване на една специфична концептуалност, което ще допълни

философските знания на докторантите и обогати техния подход към философско-правната проблематика.

2. Да развие у докторантите критично мислене и способност за вторичен анализ на собствените изследователски резултати, както и способност за работа в българска и международна академична среда и като експерти и анализатори за държавни институции.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Същност и развитие на ислямското право	2
2	Шариат и фикх	2
3	Категориите “дахр” и “заман” в исляма	2
4.	Правни школи в шиитския ислям	2
5.	Правни школи в сунитския ислям	2
6.	Законодателна и изпълнителна власт	2
7.	Ислямска концепция за права и свободи	2
8.	Политически права	2
9.	Социално-икономически и културни права и свободи	2
10.	Институции и власт: сравнителен анализ	2
11.	Ислям и реформация	2
12.	Ислям и демокрация	2
13.	Реформатори, ислямисти и човешки права	2
14.	Съвременни ислямски концепции за държавна власт у реформатори и фундаменталисти	2
15.	Шериатът – правни предизвикателства и бъдещи решения	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	По темите, разглеждани на лекционния курс и семинарите.

Литература:

Мусульманское право (структура и основные институты): сб.статей/отв.ред.Л.Р Суюкийнен, М., Институт государства и права, 1984

Основные категории и институты избирательного права// Зарубежное избирательное право: учеб.пособие/ науч.ред.**В.В. Маклаков**, М., НОРМА, 2003

Сапронова, М.А. *Конституционное право арабских стран*/ М.А Сапронова// Конституционное право зарубежных стран: учебник для вузов// под ред.М.В.Баглая, Ю.И.Лейбо, Л.М.Энтина, кн.3 изд. М., НОРМА 2010

Суюкийнен, Л.Р Концепция муусульманской формы правления и современное государствоведение в странах Арабского Востока// *Социально-политические представления в исламе: история и современность*/ отв.ред.И.М.Смилянская, М., Наука, 1987

Тахмаз Абд аль-Хамид М. *Ханафитский фикх в новом обличье*, кн.1, Религиозные обязанности, Н.новгород, 2004

Ткаченко, А.А Ближний восток и права человека: социально-экономические аспекты/ А.А.Ткаченко// *Ближний восток и современность*, М., Институт изучения Израиля и Ближнего востока, 2004

Тодорова, Б. 2015 Ислямският фактор в Европа и България – тенденции и предизвикателства

Cairo Declaration on Human Rights in Islam, Aug.5, 1990, U.N. GAOR, World Conf. on Hum.Rts,4th Sess, Agenda Item 5, U.N. Doc.A/CONF.157/PC/62/Add.18(1993) [English translation]

Dressing N.M. *Islam, Authority and Leadership*//ISIM Newsletter, 2003, June 12

Durkheim, E., *Les forms elementaires de la vie religieuse*, P., 1962

Islamic Legal Interpretation: Muftis and their Fetwas, [S.1] Harvard University Press, 1996

УЧЕБНИ КУРСОВЕ

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „ФИЛОСОФИЯ НА КУЛТУРАТА, ПОЛИТИКАТА, ПРАВОТО И ИКОНОМИКАТА“

Модул „Философия на икономиката“

Профил на модула: В модул “Философия на икономиката” обучаваните придобиват умения да анализират основни категории на икономическото мислене (собственост, пари, стойност, труд и др.), които са не само базисни за икономическата наука, но имат ключово значение за останалите социални науки и за политическата практика. Проследявайки историята на отношенията между философия и икономическа теория, както и съвременното им взаимодействие, докторантите се запознават с подходи, чрез които ще могат да подложат на критическа рефлексия текущи икономически проблеми и да се впишат в съвременния разгорещен дебат относно перспективите пред икономическата теория и икономическите политики. Това ще им предостави възможности не само за реализация като изследователи и преподаватели, но и в различни сфери на практическия живот.

ИЗБИРАЕМ УЧЕБЕН КУРС	ПРЕПОДАВАТЕЛ
Философия на икономиката	Проф. д.ф.н. Иван Кацарски
Теоретични провали на икономизма	Проф д.ф.н. Иван Кацарски
Икономика на посткапитализма	Проф. д.ф.н. Борислав Градинаров
Алтернативни валутни системи	Проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Философия на икономиката**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: проф. д.ф.н. Иван Кацарски

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
Обща аудиторна заетост		30
	Самостоятелна работа в библиотека и с ресурси по идейния проект на дисертацията	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Участие в работата на секцията	50
2.	Изпит	50
Анотация на учебната дисциплина:		
Курсът «Философия на икономиката» разглежда основни въпроси на икономическата онтология, епистемология, аксиологията и прагматика. Анализират се основни категории на икономическото мислене (собственост, пари, стойност, труд и др.), които са не само базисни за икономическата наука, но имат ключово значение за останалите социални науки и за политическата практика. Проследява се историята на отношенията между философия и икономическа теория, както и съвременното им взаимодействие.		

Предварителни изисквания:

Няма

Очаквани резултати:

Завършилите курса придобиват основни знания в една интердисциплинна област, която не се изучава в българските висши училища; придобиват умения за самостоятелна работа в полето на икономическите и философскоикономическите

теории, което им отваря път към нови възможности за реализация като изследователи и преподаватели; придобиват знания и умения, които им позволяват да се реализират по-успешно в различни сфери на практическия живот.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Икономическият феномен и неговите граници. Философията на икономиката и науките за икономиката	2
2	Икономическа епистемология. Нормативен и позитивен подход в икономическата теория.	2
3	Икономическа аксиология. Икономика, култура и идеология.	2
4	Философско-антропологически основи на икономическите теории. Хомо економикус.	2
5.	Икономика и рационален избор	2
6	Потребление, потребности, експлоатация на желанията.	2
7	Стоков фетишизъм и превърнати форми	2
8.	Философии на пазара. Същност и видове пазар. Идеите за “невидимата ръка”, спонтанния ред и теорията за всеобщото равновесие. Държава и пазар.	2
9	Философски концепции за собствеността.	2
10	Философски концепции за парите.	2
11	Концепции за отношението между икономика и политика. Демокрация и икономика. Собственост и власт. Политическият пазар.	2
12	Трудът като основна човешка дейност и неговото бъдеще.	2
13	Капитализмът като социално-икономическа система.	2
14	Философски основания на теориите за стойността.	2
15	Икономическа динамика. Цикличност. Дълги, средни и къси вълни в икономиката и развитието на обществата.	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Икономическият феномен и неговите граници. Философията на икономиката и науките за икономиката - Проданов, Васил. Философия на икономиката: проблеми и перспективи, Философски алтернативи, 1993, № 5, с. 31-41

	<ul style="list-style-type: none"> - Шумпетер, Й. А. История на икономическия анализ, т. 1, С., 1998, с. 62-69, с.88-121. - Hausman, D. Philosophy of Economics, Stanford Encyclopedia of Philosophy (http://plato.stanford.edu/entries/economics/) - Hausman, D. Philosophy of Economics, Routledge Encyclopedia of Philosophy. ed. Edward Craig. London: Routledge, 1998, vol. 3, pp. 211-22. (http://philosophy.wisc.edu/hausman/papers/67.htm) - Проданов, Васил. Кризата на икономическата теория и възраждането на политическата икономия. // Политическа икономия и икономическа теория. Издателски комплекс – УНСС. София, 2014, 33-60. - Ракаджийска, Теменуга. Политическа икономия, икономикс, икономическа социология – предефиниране или (и) трансгресия/конвергенция на границите. // Политическа икономия и икономическа теория. Издателски комплекс – УНСС. София, 2014, 61-71. - Кацарски, Иван. Икономикс и икономическа социология – спорът на дисциплините. Икономически алтернативи, 2011, бр. 5, 123-133.
2	<p>Икономическа епистемология. Нормативен и позитивен подход в икономическата теория.</p> <ul style="list-style-type: none"> .- Проданов, Васил. Философия на икономиката: проблеми и перспективи, Философски алтернативи, 1993, № 5, с. 33-37. - Стиглиц, Дж. Икономика на държавния сектор, С., Унив. изд. “Стопанство”, 1996, с. 15-24. - Леонтиев, Василий. Есета по икономика, С., Христо Ботев, 1994, с. 58-84, 286-297 - Фридман, Дейвид. Теория на цените, Част 3, С., Изд. къща “Христо Ботев”, 1993, с. 8-27 - Hausman, D. Philosophy of Economics, Stanford Encyclopedia of Economics (http://plato.stanford.edu/entries/economics/). - Беев, Ивайло. Илюзорна икономика. // Политическа икономия и икономическа теория. Издателски комплекс – УНСС. София, 2014, 128-140. <p>Пенчев, Пенчо. Бележки за отношението между стопанската история и различните аспекти на икономическата теория. // Политическа икономия и икономическа теория. Издателски комплекс – УНСС. София, 2014, 318-326</p> <ul style="list-style-type: none"> - Чобанова, Росица. Политикоикономически подходи при изследване на глобалната технологична промяна. // Политическа икономия и икономическа теория. Издателски комплекс – УНСС. София, 2014, 108-127.

3	<p>Икономическа аксиология. Икономика, култура и идеология.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Проданов, Васил. Философия на икономиката: проблеми и перспективи, Философски алтернативи, 1993, № 5, с. 39-41. - Колев, Цветан. Икономическата аксиология – ново направление в общата теория за стопанството, Във: Философско-методологически проблеми на икономическата теория и практика, С., Университет за национално и световно стопанство, 1996, с. 45-57. - Димажио, Пол. Културни аспекти на икономическото действие и организация, В: Икономика и социология. Антология, С., ЛИК, 1999, с. 259-285. - Фукуяма, Франсис. Доверие. Новите основи на световния просперитет, С., Рива, 1997. - Katzarski, Ivan. Trust, Social Capital, and Social Well-Being: Values and Power Relations in the Late Modernity. Balcan Journal of Philosophy. Vol. 2 (2010), No. 1, 69-78. - Чавдарова, Мария. Идеологическото измерение на политическата икономия. // Политическа икономия и икономическа теория. Издателски комплекс – УНСС. София, 2014, 490-498. - Цоклинова, Маъ. Политическа икономия и устойчиво развитие в условия на глобални икономически трансформации. // Политическа икономия и икономическа теория. Издателски комплекс – УНСС. София, 2014, 308-317
4	<p>Философско-антропологически основи на икономическите теории. Хомо економикус.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Баллестрем, К.Г. Номо економикус? Образи човека в класическим либерализме, Вопросы философии, 1999, № 4. - Новикова, Е.Ю. “Экономический человек”: быть и иметь, Вестник Московского университета, Серия 7. Философия, 1996, № 6, с. 19-29 - Номо economicus is a valid assumption of human behavior. (http://www.huppi.com/kangaroo/) - Стоилова, Вяра. От Хомо икономикус към Хомо културалис. // // Политическа икономия и икономическа теория. Издателски комплекс – УНСС. София, 2014, 141-151.
5	<p>Икономика и рационален избор</p> <ul style="list-style-type: none"> - Коулмън, Д. Перспективата на рационалния избор за икономическата социология, В: Икономика и социология. Антология, С., ЛИК, 1999, с. 69-96 - Сен, Амартия. Рационалност и социален избор, В: Икономика и социология. Антология, С., ЛИК, 1999, с. 316-343

	<ul style="list-style-type: none"> - Hausman, D. Philosophy of Economics, Stanford Encyclopedia of Economics (http://plato.stanford.edu/entries/economics/) - Илиев, Стоян. Институциите като определящ фактор за дългосрочния икономически растеж. // Политическа икономия и икономическа теория. Издателски комплекс – УНСС. София, 2014, 237-246. - Митев, Петър. Мотивацията в публичния избор в светлината на новите изследвания на неврофизиолозите. / Политическа икономия и икономическа теория. Издателски комплекс – УНСС. София, 2014, 294-307
6	<p>Потребление, потребности, експлоатация на желанията.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Атали, Жак и Марк Гийом. Икономика на свободата, С., Унив. изд. “Св. Климент Охридски”, 1994, с. 143-199 - Бодрияр, Жан. Към критика на политическата икономия на знака, С., Критика и хуманизъм, 1996, с. 54-87 - Кацарски, Иван. Властта посредством съблазняване в контекста на Ерих Фром. NotaVene Списание за философски и политически науки. 2010, бр. 15. - Драмалиева, Валентина. Ролята на държавата в полето на консумеризма – някои етически аспекти. // Политическа икономия и икономическа теория. Издателски комплекс – УНСС. София, 2014, 163-177. - Цакова, Ивка. Лобирането като политикоикономически феномен. // Политическа икономия и икономическа теория. Издателски комплекс – УНСС. София, 2014, 227-236.
7	<p>Стоков фетишизъм и превърнати форми</p> <ul style="list-style-type: none"> - Маркс, Карл. Капиталът. Т. 1. Маркс, Карл и Фридрих Енгелс. Съчинения Т. 23. София 1968, с. 83-87, 95. - Бодрияр, Жан. Към критика на политическата икономия на знака, С., Критика и хуманизъм, 1996, с. 87-104 - Мамардашвили, М. Превърнатите форми. За необходимостта от ирационални изрази, сп. Критика и хуманизъм, 1999, № 6. - Лукач, Д. Овещняването и съзнанието на пролетариата, сп. Социологически проблеми, 1988, № 3. - Sandel, Michael. 2012. What money can't buy : the moral limits of markets. New York: Farrar, Straus and Giroux. - Harvey, David. 2010. A companion to Marx's Capital. London New York: Verso.
8	<p>Философии на пазара. Същност и видове пазар. Идеите за “невидимата ръка”, спонтанния ред и теорията за всеобщото равновесие. Държава и пазар.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хайек, Фридрих. Фаталната самонадеяност, С., Изд. “Отворено

	<p>общество”, 1997, с. 54-66.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Атали, Жак и Марк Гийом. Икономика на свободата, С., Унив. изд. “Св. Климент Охридски”, 1994, с. 45-61. - Хейн, П. Икономическият начин на мислене, С., 1995, с.337-358. - Стиглиц, Дж. Е. Икономика на държавния сектор, С., 1996, с.63-91. - Aspers, Patrik. 2011 Markets, Polity Press. - Кацарски, Иван. Адам Смит – забравеният. Философски алтернативи, 2012, кн. 6. 47-53. - Кацарски, Иван. Икономика, държава, право и морал във философскоисторическата концепция на Адам Смит. - Кацарски, Иван. Концепцията на Адам Смит за „търговското общество“ – радикален проект със съвременно значение. Икономически и социални алтернативи, 2013, бр. 3, с. 27-38. - Кацарски, Иван. Пазар, морал: Може ли камила да мине през иглени уши? Философски алтернативи. 2014, кн. 4, 5-9.
9	<p>Философски концепции за собствеността</p> <ul style="list-style-type: none"> - Наама, Карим. Историкофилософски поглед на Ибн Халдун към частната собственост. // Политическа икономия и икономическа теория. Издателски комплекс – УНСС. София, 2014, 255-263. - Иноземцев, В.Л. Собственность в постиндустриальном обществе и исторической ретроспективе, Вопросы философии, 2000, № 1, с. 3-13. - Проданова, Аделина. Върху философията на идеята за собствеността, Философски алтернативи, 1993, № 5, с. 42-45. - Хайек, Фридрих. Фаталната самонадеяност, С., Изд. “Отворено общество”, 1997, с. 42-52. - "Property and Freedom". www.nytimes.com. - Проданов, В. Инфособствеността – радикално ново явление или нищо ново под слънцето, В: Национален семинар-дискусия по проблемите на икономическата теория, С., Изд. на УНСС, 2003, с. 64-69.
10	<p>Философски концепции за парите</p> <ul style="list-style-type: none"> - Щептун, А.А. Философия денег, Вопросы философии, 1999, № 7. - Хайлбронер, Р.Л. и Лестър Търоу. Икономика за всички, С., Интерпринт, 1993, с. 141-161 - Фридман, М., Немирството на парите, С., Изд. къща “Дамян Яков”, 1994, с.20-67. - Шумпетер, Й. А. История на икономическия анализ, т. 1, С., 1998, с.472-485. - "History of Money". Zzaponline.com. - Keen, Steven. What Is Money And How Is It Created? // Forbes, Feb 28, 2015. https://www.forbes.com/.

11	<p>Концепции за отношението между икономика и политика. Демокрация и икономика. Собственост и власт. Политическият пазар.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Вълков, Николай. Взаимоотношенията между икономика и политика в обществените науки- един стар въпрос, поставен отново, сп. Социологически проблеми, 1997, № 4, с. 61-73. - Фридман, Д. Теория на цените, Част 3, С., Христо Ботев, 1993, с. 164-196. - Фридман, Милтън. Икономическата и политическата свобода, В: Философиите на капитализма, Антология, С., Перо, 1996, с. 108-134. - Хайек, Фридрих фон. Икономическата свобода и представителното управление, В: Философиите на капитализма, Антология, С., Перо, 1996, с. 362-382.
12	<p>Трудът като основна човешка дейност и неговото бъдеще.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Лукач, Дьорд. Трудът като модел на обществената практика, В: Практиката, Състав. Любен Сивилев, С., Унив. издат. "Климент Охридски", 1990, с. 5-48. - Джиарини, О. и П.М.Лидке. Бъдещето на труда, С., Нови хоризонти, 2000 - Николов, Иван. Глобалната икономика: Теория и реалност, С., Сиела, 2003, с. 125-162 - Бекарова, Щ. И Иван Пипев. Съвременни икономически теории, С., Булвест – 2000, 1993, с. 209-243. - Сотирова, Даниела.Трудът и неговата „анихилация“ в глобализация се свят. // Глобалните проблеми и съдбата на България през 21 век. София, BISFRIM, 2016, 77-86. <p>Katzarski, Ivan. Wasted Labour. In: Addressing Quality of Work in Europe. Sofia, Ciela 2013, pp 351-364</p>
13	<p>Капитализмът като социално-икономическа система.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Хайлбронер, Р.Л. и Лестър Търоу. Икономика за всички, С., Интерпринт, 1993, с. 9-26 - Търоу, Л. Бъдещето на капитализма, С., Изд. “Весела Цюцканова”, 2000 - Легутко, Ришард. Споровете за капитализма, С., 1996. - Линдси, Бринк. Глобалният капитализъм, С. Дамян Яков, 2006. - Кацарски, Иван 2016.. Минало в бъдещето: някои основни тенденции в двадесет и първи век. // Глобалните проблеми и съдбата на България през 21 век. София, Бисфрим, 2016, 37-47. - Кацарски, Иван. Академичен капитализъм, научна рационалност, научен етос. В: Етиката в българската наука. Седма национална конференция по етика (4-5 ноември 2011 г.). София, Издателски комплекс – УНСС. София 2012, 34-39.

14	<p>Философски основания на теориите за стойността.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Шумпетер, Й. А. История на икономическия анализ, т. 1, С., 1998, 485- 503. - Гълбрайт, Дж. К. Икономическата наука в перспектива, С., 1996, с.134-141. - Усов, А. Что такое стоимость (http://www.materialist.kcn.ru/kn4_52.htm) - "The Science of Political Economy", Chapter 8". Politicaleconomy.org.
15	<p>Икономическа динамика. Цикличност. Дълги, средни и къси вълни в икономиката и развитието на обществата.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Кондратиев, Н. Д., Проблеми на икономическата динамика, С., 1996, с.25-242. - Николов, Иван. Дългите вълни на Кондратиев, С., 1985. - Моделски, Дж.У. Вълните на Кондратиев, еволюиращата световна икономика и политика. Проблемът за координацията, сп. Икономическа мисъл, 1992, № 11-12. - Проданов, Васил. Системни цикли и бъдещето на историята: Накъде върви светът? София, Издателство „Захарий Стоянов“, 2017. - "Over Production and Under Consumption", ScarLett, History Of Economic Theory and Thought. /http://www.economictheories.org/. Revyakin, G. 2017. "A new approach to the nature of economic cycles and their analysis in the global context". Eureka: Social and Humanities. 5: 27–37.

Изготвил: проф. д.ф.н. Иван Кацарски

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Теоретичните провали на икономизма**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: проф. д.ф.н. Иван Кацарски

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	20
	Семинарни упражнения	
Обща аудиторна заетост		20
	Самостоятелна работа в библиотека и с ресурси по идейния проект на дисертацията	100
Обща извънаудиторна заетост		100
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Участие в работата на секцията	50
2.	Изпит	50
Анотация на учебния курс		
<p>Курсът «Теоретични провали на икономизма» разглежда същността и основните форми на икономически догматизъм (икономизъм), така както те се разкриват чрез неспособността му да се справи с принципни теоретични предизвикателства. Последните са взети и анализирани в тяхната формулировка от класически автори в техни класически произведения. В такъв контекст се разглежда съвременният дебат за перспективите на икономическата теория и икономическите политики.</p>		
Предварителни изисквания:		
Няма		
Очаквани резултати:		
<p>Завършилите курса придобиват нови знания, които поставят под въпрос господстващата икономическа идеология; развиват критично мислене и умения за самостоятелна работа като изследователи и преподаватели в условията на една изключително напрегната дискуссионна среда; развиват нови ключови компетенции в решаването на практически проблеми от различни сфери на социалния живот.</p>		

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Икономизмът като модерен феномен – същност, исторически етапи и съвременно състояние.	2
2	Еквивалентна ли е «еквивалентната размяна». Загадката на Аристотел.	2
3	Икономическият обективизъм – едно необходимо самозаслепяване.	2
4	Чия е «невидимата ръка»? Мястото на Провидението във възгледите на Адам Смит.	2
5.	Марксовият икономически обективизъм: хегелианизиране на политическата икономия.	2
6	Предприемачески „саботаж и престижно потребление (Торстейн Веблен)	2
7	Икономическата психология на Габриел Тард срещу икономическата ортодоксия.	2
8.	Съвременният поведенчески икономикс срещу неокласическата ортодоксия.	2
9	Съвременният дебат за перспективите на икономическата теория.	2
10	Икономизмът: възможно прераждане и шансове за теоретично консистентна алтернатива.	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	<p>Икономизмът като модерен феномен – същност, исторически етапи и съвременно състояние</p> <ul style="list-style-type: none">- Dowd, Douglas F. 2000. <i>Capitalism and Its Economics: A Critical History</i>. London and Sterling, Pluto Press- Swedberg, Ronald. 1991. <i>Major Traditions of Economic Sociology</i>. <i>Annual Review of Sociology</i>. Vol. 17, 251-276.- Swedberg, Ronald (1997). <i>New Economic Sociology: What Has Been Accomplished?</i> <i>Acta Sociologica</i>. Vol. 40, No. 2, 161-182.- Проданов, Васил. Основни философски методологии в икономическата наука. <i>Научни трудове на УНСС</i>, 2017, кн. 3, 11-38.- Кацарски, Иван. <i>Икономикс и икономическа социология – спорът</i>

	на дисциплините. Икономически алтернативи, 2011, бр. 5, 123-133.
2	<p>Еквивалентна ли е «еквивалентната размяна». Загадката на Аристотел.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Аристотел, 2016. Никомахова етика, Книга I-V (превод: Владимир Маринов) (http://bogdanbogdanov.net/pdf/278.pdf), V, 5. - McNeil, Desmond, 1990. Alternative Interpretations of Aristotle on Exchange and Reciprocity. // Public Affairs Quarterly, Vol. 4, No. 1, 55-68. - Crespo, Ricardo, 2008. “The Economic” According to Aristotle: Ethical, Political and Epistemological Implications. // Found Sci, Vol. 13, 283-284. - Gallagher, Robert, 2012. Commensurability in Aristotle’s Theory of Reciprocal Justice. // British Journal for the History of Philosophy. Vol. 20, No. 4, 667, 670; - Danzig, Gabriel, 2000. The Political Character of Aristotelian Reciprocity. // Classical Philology, Vol. 95, No. 4, 399; - Meikle, Scott, 1991. Aristotle on Equality and Market Exchange. // The Journal of Hellenic Studies, Vol. 111, 194-195; - Johnson, Van, 1939. Aristotle’s Theory of Value. // The American Journal of Philology, Vol. 60, No. 4, 450-451. - Кацарски, Иван. Аристотел и потенциалът на една статусна теория на размяната. // Икономически и социални алтернативи, бр. 3, 2017, 106-117, ISSN 1314-6556 - Кацарски, Иван. Размяна и справедливост: аристотелианско преосмисляне на основни измерения на социалното. // Морал и етика на справедливостта в съвременното общество. София, Издателство „Авангард прима“, 2017, 161-176. ISBN978-619-160-749-5.
3	<p>Икономическият обективизъм – едно необходимо самозаслепяване.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sismondi, J.-C.-L. Simonde de. Nouveaux principes d’economie politique. Tome premier. Paris, 1819, 27-59. - Swedberg, Ronald. 1991. Major Traditions of Economic Sociology. Annual Review of Sociology. Vol. 17, 251-276. - Проданов, Васил. Основни философски методологии в икономическата наука. Научни трудове на УНСС, 2017, кн. 3, 11-38. - Кацарски, Иван. Икономикс и икономическа социология – спорът на дисциплините. Икономически алтернативи, 2011, бр. 5, 123-133
4	<p>Чия е «невидимата ръка»? Мястото на Провидението във възгледите на Адам Смит.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Smith, Adam. 1982. The Theory of Moral Sentiments. The Glasgow Edition of the Works and Correspondence of Adam Smith. Ed. by D.D.

	<p>Raphael and A.L. Macfie. Vol. I. Indianapolis: Liberty Fund</p> <ul style="list-style-type: none"> - Смит, Адам. 2010. Богатството на народите. София, ИК „Рата”, - Bassiry, G. R. and Marc Jones. 1993. Adam Smith and the Ethics of Contemporary Capitalism. Journal of Business Ethics. Vol. 12, No. 8, pp. 621-627. - Bishop, John D. 1995. Adam Smith’s Invisible Hand Argument. Journal of Business Ethics. Vol. 14, No. 3, pp. 165-180. - Kim, Kwangsu. 1997. Adam Smith: Natural Theology and Its Implications for His Method and Social Inquiry. Review of Social Economy. Vol. 55, No. 3, pp. 312-336. - Кацарски, Иван. Адам Смит – забравеният. Философски алтернативи, 2012, кн. 6, 47-53.
5	<p>Марксовият икономически обективизъм: хегелианизиране на политическата икономия.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Маркс, Карл. Капиталът. Т. 1, глава първа. Маркс, Карл и Фридрих Енгелс. Съчинения, Т. 23, София, 1968. - Маркс, Карл. Към Критиката на политическата икономия. Увод. Маркс, Карл и Фридрих Енгелс. Съчинения. Т.13. София, 1964. - Yang, Haifeng and Lijun Xing. 2006. Critique of Metaphysics, Capital Logic and Totality, and Social Critique Theory: The Three Critical Dimensions of Marx's Philosophy. // Frontiers of Philosophy in China, Vol. 1, No. 2 (Jun., 2006), pp. 269-278. - Berki, R. N. 1979. On the Nature and Origins of Marx's Concept of Labor. // Political Theory, Vol. 7, No. 1, pp. 35-56. - Parkinson, G. H. R. 1989. Hegel, Marx and the Cunning of Reason // Philosophy, Vol. 64, No. 249, pp. 287-302. - Пунчев, Иван. „Формите на стойността“ , или структурата на стоката като „тройно умозаключение“. // История и съвременност. София, Издателска къща „Св. Иван Рилски“, 2007, 141-159.
6	<p>Предприемачески „саботаж“ и престижно потребление (Торстейн Веблен)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Veblen, Thorstein..The Theory of the Leisure Class: An Economic Study of Institutions. New York: MacMillan, 1899. - Veblen, Thorstein. The Vested Interests and the Common Man. New York: B. W. Huebsch, 1919. - Chavance, Bernard (2009). Institutional Economics. New York: Routledge. - Hodgson, Geoffrey M. (2004). The Evolution of Institutional Economics: Agency, Structure, and Darwinism in American Institutionalism. New York: Routledge.
7	<p>Икономическата психология на Габриел Тард срещу икономическата</p>

	<p>ортодоксия.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tarde, Gabriel. Psychologie économique. Tome 1-2.. Paris : Félix Alcan, Éditeur, 1902. - Latour, Bruno et Vincent Antonin Lépinay, L'économie, science des intérêts passionnés : Introduction à l'anthropologie économique de Gabriel Tarde, La Découverte, coll. « Hors collection Sciences Humaines », 2008. - Lazzarato, Maurizio. Puissances de l'invention. La psychologie économique de Gabriel Tarde contre l'économie politique, 2002.
8	<p>Съвременният поведенчески икономикс срещу неокласическата ортодоксия</p> <ul style="list-style-type: none"> - Thaler, Richard H. Misbehaving: The Making of Behavioral Economics. New York, London, W. W. Norton & Company, 2015. - Kahneman, Daniel and Amos Tversky. 1979. Prospect Theory. An Analysis of Decision under Risk. // Econometrica 47, no. 2: 263– 291.
9	<p>Съвременният дебат за перспективите на икономическата теория.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Блауг, М. (2004) Методология економической науки или как экономисты объясняют, М.: НП Журнал Вопросы экономики“. - Boettke, Peter J. 2010. Twentieth-Century Economic Methodology, In: 21st Century Economics: A Reference Handbook, SAGE Publication. - Wunder, Timothy A. 2010. Economic Methodology, In: 21st Century Economics: A Reference Handbook, London: Sage. - Проданов, Васил. Основни философски методологии в икономическата наука. Научни трудове на УНСС, 2017, кн. 3, 11-38.
10	<p>Икономизмът: възможно прераждане и шансове за теоретично консистентна алтернатива.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Primrose, Дъеса. 2017. ‘The Subjectification of Homo Economicus in Behavioural Economics’ // Journal of Australian Political Economy No. 80, pp. 88-128. - Berndt, C. 2015. Behavioural Economics, Experimentalism and the Marketization of Development, Economy and Society, Vol. 44, No. 4, pp. 567-91. - Callari, A.G. (2011) Robinson Crusoe and the Subject of Economics, in U. Grapard and G. Hewitson (eds), Robinson Crusoe’s Economic Man: A Deconstruction and Reconstruction, Routledge, London and New York, pp. 75-90.

Изготвил: проф. д.ф.н. Иван Кацарски

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Икономика на посткапитализма**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
Обща аудиторна заетост		30
	Самостоятелна работа в библиотека и с ресурси по идейния проект на дисертацията	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
22.	Участие в работата на секцията	50
23.	Изпит	50

Анотация на учебната дисциплина:

Дисциплината си поставя за цел да представи пред докторантите онези изменения в икономическата система на капитализма, които влизат в противоречие с неговата същност, генерирайки процеси на постепенно преодоляване на частното присвояване на обществено произведения продукт и манипулирането на финансовата система в частен интерес.

Предварителни изисквания:

Докторантите следва да имат магистърска степен по философия, социология, икономика, право, психология, политология, културология.

Очаквани резултати:

Очаква се след приключване на курса докторантите да притежават необходимите знания и инструментариум за задълбочен анализ на съвременните икономически процеси е за разкриване на движещите сили на икономическите трансформации.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Посткапитализмът - понятие, отличителни черти и	2

	степените на съществуване. Що е икономика на посткапитализъм?	
2	Информацията и знанието като ресурс и стока в посткапиталистическата икономика	2
3	Същност на символната икономика.	2
4.	Трансформации на понятието стойност	2
5.	Системно-реляционна теория за стойността .	2
6.	Разделението на труда в посткапиталистическата икономика. Разпределението и размяната.	2
7.	Потреблението в посткапиталистическото общество. Отговорите на поведенческата икономика.	2
8.	Заетост и пазар на труда в посткапиталистическото общество.	2
9.	Общи блага и частна собственост.	2
10.	Неравенството в посткапиталистическото общество – нови модели, хипотези и теории.	2
11.	Цена и стойност в посткапиталистическата икономика. Дълг и електронни пари.	2
12.	Алтернативни валутни системи	2
13.	Безусловният базов доход	2
14.	Роля на държавните и недържавните структури в посткапиталистическото общество.	2
15.	Трансформиращи механизма на прехода от капитализъм към посткапитализъм. Субектите на прехода към посткапитализъм.	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	По темите, разглеждани на лекционния курс и семинарите.

Литература:

Аджемоглу, Аарон и Робинсън, Джеймс А., „Защо нациите се провалят”, С., 2013, изд. Изток-Запад

Градинаров, Борислав, "Политическата икономия след неолибералната зима – едно закъсняло пробуждане", 2014, в сб. „Политическа икономия и икономическа теория”, Изд. комплекс - УНСС,

Градинаров, Борислав, "Предизвикателствата на неопределеността пред

философията и теорията на икономиката", 2015, Годишник на УНСС, изд. на УНСС, 163-196.

Калецки, Анатоли, „Капитализъм 4.0”, С., 2013, изд. Класика и стил.

Клайн, Наоми, „Шоковата доктрина”, 2011, С., изд. Изток-Запад.

Куигин, Джон, „Зомби икономикс”, 2013, С., изд. Изток-Запад.

Мейсън, Пол, "Постакипатлизъмът", 2016, изд. Изток-Запад

Пинчбек, Даниел и Джордан, Кен (ред.), „Какво идва след парите”, 2012, С., НСМ
Мадиа

Талеб, Нисим Никълъс, „Антикрехкост”, 2013, С., изд. ИнфоДАР.

Уилкинсън, Ричард и Пикет, Кейт, „Патология на неравенството”, 2014, С., изд.
Изток-Запад

Earl, Jennifer, and Katrina Kimport. 2011. Digitally Enabled Social Change: Activism
in the Internet Age. 1st ed. The MIT Press

Gleick, James. 2011. The Information: A History, a Theory, a Flood.

Mosco, Vincent. The Political Economy of Communication. London: Sage Publications,
1996.

Mueller, Milton L. 2010. Networks and States: The Global Politics of Internet
Governance. The MIT Press.

Papacharissi, Zizi A. 2010. A Private Sphere: Democracy in a Digital Age. Polity.

Изготвил: проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Алтернативни валутни системи**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
Обща аудиторна заетост		30
	Самостоятелна работа в библиотека и с ресурси по идейния проект на дисертацията	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
	Участие в работата на секцията	50
	Изпит	50

Анотация на учебната дисциплина:

Дисциплината си поставя за цел да запознае докторантите с характеристиките и слабостите на съществуващите в момента валутни системи и с техния «принос» за финансовите и социално-политически кризи и сътресения. Първата част на курса се фокусира върху анализа на финансовото статукво, а втората част – върху възможните варианти за компенсиране на слабостите на утвърдените парични системи, както и за тяхната замяна с по-съвременни, гъвкави и трудно податливи на спекулации и монополизирание финансови системи.

Предварителни изисквания:

Докторантите следва да притежават магистърска степен по философия, социология, икономика, право, психология, политология, културология.

Очаквани резултати:

След завършването на курса докторантите би трябвало да притежават умения и инструментариум за анализ на механизма, по който действа финансовата система, да разбират причините и логиката на валутно-финансовите кризи, както и да познават принципите на действие на алтернативни парични системи в техните чисти или хибридни форми.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
---	-------	----------

1	История на парите. Критични бележки. Първа част.	2
2	История на парите. Критични бележки. Втора част.	2
3	Класически теории за парите.	2
4.	Посткласически теории за парите.	2
5.	Форми на парите. Златният стандарт срещу фиатните пари	2
6.	Парите като дълг. Банкиране с частичен резерв.	2
7.	Парите като генератор на социално неравенство.	2
8.	Базисни характеристики на алтернативните валутни системи	2
9.	Възможни ли са парите без лихви и инфлация?	2
10.	Дигиталните валути – за и против.	2
11.	Национални валути срещу местни валути	2
12.	Времевите банки. История, предимства и недостатъци.	2
13.	Криптовалутите.	2
14.	Валутен монизъм или валутен плурализъм.	2
15.	Алтернативните валутни системи като средство за политическо въздействие.	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	По темите, разглеждани на лекционния курс и семинарите.

Литература:

Антонопулос, Андреас, М., 2019, *Станете биткойн експерт*, София, изд. Изток – Запад.

Багус, Филип, 2011, *Трагедията на еврото*, София, изд. МаК.

Гезел, Силвио, 2007, *Естественният икономически ред*, София, ИК „Нова цивилизация“ ЕООД.

Градинаров, Борислав, 2013, *Тоталната монетизация като генератор на социално неравенство*, сп. „Ново време”, бр. 7-8, Изд. „Дума 2008” ЕООД, ISSN 0323-9055, с.56-74.

Какво идва след парите (трансформация на валутното богатство), 2012, София, НСМ Медия.

Кенеди, Маргарет, 2011, *Парите без лихви и инфлация*, София, изд. Хелиопол.

Лавин, Ан и Жан Пол Полен, 2004, *Теории за парите*, София, изд. Кама.

Лоу, Джон, 2012, *За парите и търговията*, София, ИК „Рата“.

Уедърфорд, Джак, 2001, *История на парите*, София, изд. Обсидиан.

Улман Дейвид, 2012, *Крайт на парите?* София, изд. Сиела.

Фридман, Милтън, 1994, *Немирството на парите*, София, ИК. „Дамян Яков“.

Изготвил: проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

УЧЕБНИ КУРСОВЕ

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА „ФИЛОСОФИЯ НА КУЛТУРАТА, ПОЛИТИКАТА, ПРАВОТО И ИКОНОМИКАТА“

ОБЩИ ЗА ВСИЧКИ МОДУЛИ

Забележка: В услуга на докторанти, които са с магистърска степен по дисциплини, различни от философия, програмата включва и курс по *Основи на философската грамотност*. Във връзка с отбелязаната в квалификационната характеристика специфика на програмата, касаеща интегрирането на Futures Studies, в учебния план са включени и два курса по проблемите на прогнозирането – *Трансформации на съвременното прогнозиране* и *Нова методология на прогнозиране чрез контрафактичен анализ*.

ИЗБИРАЕМ УЧЕБЕН КУРС	ПРЕПОДАВАТЕЛ
Основи на философската грамотност	Проф. д.ф.н. Борислав Градинаров
Трансформации на съвременното прогнозиране	Доц. д-р Благовеста Николова
Нова методология на прогнозиране чрез контрафактичен анализ	Доц. д-р Мариана Тодорова

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Основи на философската грамотност**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
Обща аудиторна заетост		30
	Самостоятелна работа в библиотека и с ресурси по идейния проект на дисертацията	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Участие в работата на секцията	50
2.	Изпит	50

Анотация на учебната дисциплина:

Дисциплината си поставя за цел да обобщи и систематизира дискусиите по главните теми, които маркират траекторията на най-старата и фундаментална от всички науки – философията. Синтезирано се представят ключовите моменти от „биографията“ на науката за мъдростта – дискусиите за нейния обект и предмет, за значението ѝ за отделния човек и за обществото като цяло, както и за методологическата ѝ роля по отношение на специалните науки. Прави се задълбочен анализ на предимствата и слабостите на утвърдените до момента онтологични направления – материализъм, идеализъм, дуализъм и плурализъм. Разгледани са и дискусиите за същността на съзнанието и езика, както и за отношението между душата и тялото.

Значително внимание е отделено на познанието и на неговите ограничения. Анализират се възникването и главните тези на емпиризма, рационализма и на диалектиката, както и различните теории за истината.

Предварителни изисквания:

Докторантите следва да притежават магистърска степен по философия, социология, икономика, право, психология, политология, културология.

Очаквани резултати:

След завършването на курса докторантите би трябвало да притежават знания и умения да анализират конкретните житейски, социални и политически проблеми чрез тяхното съпоставяне с общочовешките ценности и светогледните модели, формирани през повече от 25 века развитие на науката за мъдростта.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Що е философия. Нуждата от философското знание.	2
2	Обект и предмет на философията. Основният философски въпрос. Философията и частните науки.	2
3	Философското осмисляне на света. Холизъмът и редукиционизъмът. Функции и система на философията.	2
4.	Що е метод? Философските методи. Философията като методология на частните науки.	2
5.	Онтологията. Понятие за субстанция.	2
6.	Класическият философски материализъм.	2
7.	Философският идеализъм.	2
8.	Дуализъмът и плурализъмът като онтологични теории.	2
9.	Мисленето.	2
10.	Диалектиката.	2
11.	Теорията на познанието и нейното място и роля във философията	2
12.	Емпиризмът като гносеологическа платформа.	2
13.	Философският рационализъм.	2
14.	Що е истина? Основни философски теории за истината.	2
15.	Езикът	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	По темите, разглеждани на лекционния курс и семинарите.

Литература:

Аристотел, 2012, *Физика* в Съч. в 6 тома, том 2, част 1, София, изд. Захарий Стоянов.

Аристотел, 2023, *Метафизика*, София, УИ Св. Кл. Охридски.

Бабева, Соня, 2004, *Философия*, Шумен, УИ Епископ Константин Преславски.

Бейкън, Френсис, 1968, *Нов органон*, София, изд. Наука и изкуство.

Бъркли, Джордж, 1992, *Трактат за принципите на човешкото познание* във Философски произведения, т. 1, София, изд. Шабмала.

Върбанов, Иван, 2007, *Въведение във философията*, Ботевград, Издателство на МВБУ.

Градинаров, Борислав, 2024, *Основи на философската грамотност*, София, Изд. комплекс на УНСС.

Декарт, Рене, 1978, *Избрани философски съчинения*, София, изд. Наука и изкуство.

Докинс, Ричард, 2015, *Себичният ген*, София, изд. Изток-Запад.

Енгелс, Фридрих, 1974, *Лудвиг Фойербах и краят на класическата немска философия*, София, Партиздат.

Кант, Имануел, 2013, *Критика на чистия разум*, София, АИ „проф. Марин Дринов“.

Лаерций, Диоген, 1985, *Животът на философите*, София, изд. Народна култура.

Изготвил: проф. д.ф.н. Борислав Градинаров

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Трансформации на съвременното прогнозиране**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: доц. д-р Благвеста Николова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	-
Обща аудиторна заетост		30
Извънаудиторна заетост	Самостоятелна работа с литературни източници и подготовка на курсово задание.	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
1.	Курсова работа	30%
2.	Изпит	70%

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът цели да запознае докторантите с постиженията, проблемите и трансформациите на съвременното прогнозиране в областта на социалното. Обръща се особено внимание на връзката власт–прогнозиране от гледна точка на възможността за инициране на социална промяна. Като цяло, курсът проследява еволюцията на интердисциплинарното поле „Изследвания на бъдещето“ (Futures Studies), разглежда основни прогностични методи и подходи в областта на проучващото и нормативното прогнозиране, и анализира променящите се характеристики на прогнозите по отношение на точност и надеждност. Разгледаните в курса въпроси дават представа за трансформациите, които претърпява полето през последните няколко десетилетия – отваряне за принос на гражданите, комерсиализация, по-силен акцент върху продуктивните възможности на неопределеността, и пр.

Предварителни изисквания:

Голяма част от материалите, с които трябва да се запознаят обучаваните, са на английски език. Доброто му владение е изискване за пълноценна подготовка за изпита.

Очаквани резултати:

След завършване на курса от докторантите се очаква: 1/ да притежават знания за еволюцията, проблемите и дилемите пред полето на съвременното прогнозиране; 2/ да познават основните прогностични подходи и методи, както и техните ограничения; 3/ да умеят да анализират „темпоралните схеми“, прогностичните предпоставки и потенциалните политически ефекти на различни наративи за бъдещето.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1.	Форми на отнасяне към бъдещето. Що е прогнозиране?	2
2.	Прогнозиране, власт, социална промяна.	2
3.	Криза на модерната идея за прогреса.	2
4.	От футурология до Futures Studies: еволюция на полето.	2
5.	Регулярност и неопределеност. Видове прогнози.	2
6.	Възможни, вероятни, правдоподобни и предпочитани образи на бъдещето. Променящите се характеристики на прогнозите.	2
7.	Дискурсът на съвременното прогнозиране – нелинейност, алтернативност, пластичност на бъдещето, епохален преход.	2
8.	Методи на съвременното прогнозиране: екстраполация на тренд, системна динамика и глобално моделиране, сценарен метод.	2
9.	Методи на съвременното прогнозиране: методът „Делфи“, слаби сигнали и „жокери“, популярна футурология.	2
10.	Проучване на алтернативното: контрафактивен наратив, научно-фантастични прототипи.	2
11.	Ангажиментът към далечното бъдеще: глобално дългосрочно прогнозиране, прогнози на много дългия срок (над 100 год.).	2
12.	Особености на процеса „Форсайт“.	2
13.	От реакция към интервенция: стратегии и планиране.	2
14.	Демократизация и маркетизация на съвременното прогнозиране.	2
15.	Технологии, ускоряване, бъдеще. Текущи дилеми пред интердисциплинарното поле „Изследвания на бъдещето“ (Futures Studies).	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
----------	---------------

1	По темите, разглеждани на лекционния курс.
---	--

Основна библиография:

На български език:

1. Артог, Ф. (2007) *Режими на историчност*. София: Нов български университет
2. Козелек, Р. (2002) Преплитане и изменения на трите измерения на времето. В: *Пластовете на времето*, София: Дом на науките за човека и обществото, с. 163-279
3. Лаш, С. (2004). *Критика на информацията*. София: Кота
4. Макинтайър, А. (1993). Характерът на обобщенията в социалните науки и тяхната прогностична недостатъчност. В: Макинтайър, А. *След добродетелта*, София: Критика и хуманизъм, с.109-131
5. Николова, Б. (2014). Маркетингизация на съвременното прогнозиране, в: сп. *Икономическа мисъл*, бр.1, с. 115-132;
6. Попър, К. (1993). Предвиждане и предсказание в социалните науки. В: *Някои проблеми на новите демокрации*. София, УИ „Св. Климент Охридски“ и Калъс
7. Танев, Т. (2008). *Стратегическо управление на публичната сфера*. София: Военно издателство.
8. Тодоров, Ц. (2009). *Духът на Просвещението*. София: УИ „Св. Климент Охридски“
9. Тофлър, А. (1992). *Шок от бъдещето*. София: Народна култура
10. Янков, Я. (2005). *Прогностика. Теоретико-методологически проблеми*. София: Янус.

На английски език:

11. Aligica, P., Weinstein, K. (2009). *The Essential Herman Kahn: In Defense of Thinking*. Lexington Books
12. Arendt, H. (1961). *Between Past and Future: Six Exercises in Political Thought*. New York, NY: The Viking Press.
13. Bell, W. (2003). *Foundations of Futures Studies: Values, Objectivity, and the Good Society*. Vol.2. Transaction Publishers.
14. Bell, W. (2009). *Foundations of Futures Studies: History, Purposes and Knowledge*. Vol.1. Transaction Publishers.
15. Cellucci, C. (2014). Knowledge, Truth and Plausibility. *Axiomathes*, 24, 517–532.
16. DCDC. 2024. *Global Strategic Trends*. Available at: <https://www.gov.uk/government/publications/global-strategic-trends>
17. De Jouvenel, B. (1967). *The Art of Conjecture*. Basic Books.
18. Elkins, C. (1979). Science Fiction versus Futurology: Dramatic versus Rational Models. *Science Fiction Studies*, 6(1), 20–31.
19. European Commission. (2023). *Strategic Foresight Report*. Available at: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-planning/strategic-foresight/2023-strategic-foresight-report_en

20. Flechtheim, O. (1949). Futurology (II). *The Forum*, May 1949, 271-274
21. Flechtheim, O. (1949). Futurology: The New Science? *The Forum*, April 1949, 206-209
22. Forrester, J. (1995). *The beginning of system dynamics*. Available at: <https://www.mckinsey.com/capabilities/strategy-and-corporate-finance/our-insights/the-beginning-of-system-dynamics#/>
23. Giaoutzi, M., Sapio, B. (eds.) (2013). *Recent developments in foresight methodologies*. New York: Springer.
24. Heaphy, B. (2007). *Late Modernity and Social Change*. Taylor and Francis Routledge
25. Jameson, F. (2003). The end of temporality. *Critical Inquiry*, 29 (4), 695-718
26. Kahn, H., Brown, W., Martel, L. (1976). *The Next 200 Years: A Scenario for America and the World*. NY: William Morrow and Company.
27. Lyotard, J. (1984). *The postmodern condition: a report on knowledge*. Manchester: Manchester University Press.
28. Masini, E. (2006). Rethinking futures studies. *Futures* 38(10): 1158–1168.
29. Meadows, D. et al. (1972). *The Limits to Growth*. Available at: <https://www.clubofrome.org/publication/the-limits-to-growth/>
30. Mendonça, S., Cunha, M., Kaivo-oja, J. & Ruff, F. (2004). Wild Cards, Weak Signals and Organizational Improvisation. *Futures*, 36, 201–218.
31. Miles, I., Keenan, M., Kaivo-oja, J. (2003). Handbook of knowledge society foresight. Dublin: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions.
32. Minzberg, H. (2007). *Tracking Strategies: Toward a General Theory*. Oxford: Oxford University Press
33. NIC. 2024. *Global Trends*. Available at: <https://www.dni.gov/index.php/gt2040-home>
34. Nikolova, B. (2014). The Rise and Promise of Participatory Foresight. *European Journal of Futures Research*, 2 (1), article number 33, DOI: 10.1007/s40309-013-0033-2.
35. Nikolova, B., Todorova, M. (2023). On Desired Remote Possibilities of the Future: Could Counterfactual Analysis Challenge Prognostic Reflexes? *Journal of Futures Studies*, 27 (04), 01-12.
36. Polak, F. (1973). *The Image of the Future*. Elsevier Scientific Publishing Company.
37. Popper, R. (2008). How are foresight methods selected? *Foresight*, 10(6), 62–89.
38. Slaughter, R. (2002). From forecasting and scenarios to social construction: Changing methodological paradigms in futures studies. *Foresight*, 4(3), 26–31.
39. Todorova, M. (2015). Counterfactual Construction of the Future: Building a New Methodology for Forecasting. *World Future Review*, 7(1), 30–38.
40. Van der Helm, R. (2006). Towards a clarification of probability, possibility and plausibility: how semantics could help futures practice to improve. *Foresight*, 8 (3), 17–27.
41. Wilkinson, A. (2009). Scenarios Practices: In Search of Theory. *Journal of Futures Studies*, 13(3), 107-114.

Изготвил: доц. д-р Благовеста Николова

ПРОГРАМА НА УЧЕБЕН КУРС

1. Наименование на курса: **Нова методология на прогнозиране чрез контрафактичен анализ**
2. Тип на курса: избираем (по обща базова подготовка в съответното научно направление)
3. Равнище на курса (ОНС): доктор
4. Име на лектора: доц. д-р Мариана Тодорова

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	-
Обща аудиторна заетост		30
Извънаудиторна заетост	Самостоятелна работа с литературни източници и подготовка на курсово задание.	90
Обща извънаудиторна заетост		90
ОБЩА ЗАЕТОСТ		120

№	Формиране на оценката по дисциплината	% от оценката
3.	Курсова работа	70%
4.	Изпит	30%

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът цели да представи на докторантите тълкуването на контрафактичния анализ като прогностична техника. В основата е неосъществената възможност, обсъждана и артикулирана от контрафактичния анализ, да се отъждестви с бъдещата възможност от теорията на прогнозирането: “мистериозната асиметрия между отвореното бъдеще и фиксираното минало не е нищо друго освен асиметрията на контрафактичната зависимост. Разклоняващите се пътища в бъдещето - действителният и всички останали - са многото алтернативни бъдеща, които биха се случили при различни контрафактични предположения относно настоящето. Единственото действително, фиксирано минало е единственото минало, което би останало действително при този същия обхват от предположения.

Разклоняващите се пътища в бъдещето - действителният и всички останали - са многото алтернативни бъдеща, които биха се случили при различни контрафактични предположения относно настоящето. Възлово за такова идентифициране е тяхното отношение към действителността. Контрафактичният анализ проучва възможност, която се отнася за миналото и се знае, че не е действителна. Прогнозирането изследва възможност за бъдещето с предположението, че може да е действителна. Но прогнозирането не имплицира директно действителност. Дали не можем поне да наречем контрафактичния анализ прогнозиране в миналото или прогнозирането - контрафактичен анализ на

бъдещето? Обвързването на контрафактивния анализ със сценарния метод прогнозиране значително подобрява и увеличава ефективността на прогнозирането. Изграждането на сценарий е способ, чрез който може да се обхване комплексността. Никога не бихме могли да предскажем с точност бъдещето, тъй като то не е проектирано, а е изпълнено с много случайности и променливи, затова е необходимо да бъдем подготвени за определен брой от различни бъдещи, в които са заложили много прекъсвания на процесите, шокове и промени.

Прогнозите, сами по себе си, могат да бъдат добри или лоши, рисковете се оценяват с ниска или висока степен на вероятност, а способността да се обхванат различните бъдещи включва всички тези елементи, в допълнение с иновативно и дори радикално мислене. Затова сред най-благонадеждните начини за прогнозиране се очертават сценариите. За разлика от другите техники за описване на бъдещето, които го изготвят на базата на една основна хипотеза, сценариите очертават набор от бъдещи и различни резултати, стратегии и политики за действие. Нито една от разписаните в сценариите истории вероятно няма да се случи точно по описания начин, но те позволяват да бъде допуснато съществуването на различни светове, на случайности, които понякога са от фундаментално значение за развитието на събитията. Включването на тези елементи в сценариите позволява да се разширят границите на реалността, да се мисли и разбира немислимото и да има готовност за него.

Предварителни изисквания:

Изисква се базисно познаване на методологиите за научно прогнозиране в традициите на изследванията на бъдещето. Материалите, с които трябва да се запознаят обучаваните, са на английски език. Доброто му владение е изискване за пълноценна подготовка за изпита.

Очаквани резултати:

След завършване на курса от докторантите се очаква: 1/ да притежават знания за контрафактивния анализ и сценарния метод на прогнозиране; 2/ да разберат как тяхното съчетание може да отвори нови прогностични хоризонти; 3/ да умеят да прилагат тази методология от ново естество в конкретни казуси, изискващи сценарно прогнозиране.

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1.	Основни методи за прогнозиране и нарастващата им	2

	неадекватност в контекста на нелинейно историческо развитие	
2.	Дейвид Люис и семантиката на възможните светове	2
3.	Класация на подобност при Люис	2
4.	Виртуална история. Други възможни светове в миналото	2
5.	Контрафактичността в (социалната) психология	2
6.	Контрафактичност и каузалност на мисленето	2
7.	От контрафактичния анализ на миналото към сценарното прогнозиране на бъдещето	2
8.	Сценарното прогнозиране само по себе си и в контекста на контрафактичния анализ	2
9.	Контрафактични и сценарни прогнози за контрафактичния анализ и сценарното прогнозиране	2
10.	Казуси за изграждане на прогнози	2
11.	Казуси за изграждане на прогнози	2
12.	Казуси за изграждане на прогнози	2
13.	Казуси за изграждане на прогнози	2
14.	Казуси за изграждане на прогнози	2
15.	Казуси за изграждане на прогнози	2

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	По темите, разглеждани на лекционния курс.

Основна библиография:

На български език:

Тофлър, А. (1992). *Шок от бъдещето*. София: Народна култура

На английски език:

Almond, M. 1999. 1989 without Gorbachov: What if Communism had not collapsed, in *Virtual History: Alternatives and Counterfactuals* (ed. N. Ferguson). New York: Basic books, pp. 392-415.

Armstrong, D. 2004. Going through the Open Door Again: Counterfactual versus Theories of Causation, in *Causation and Counterfactuals* (eds. J. Collins, N. Hall, L. Paul). Cambridge, Mass.-London: MIT Press, pp. 445-457.

Balke, A., J Pearl. 1994. Counterfactual Probabilities: Computational Methods, Bounds and Applications, in *Uncertainty in Artificial Intelligence, vol. 10*, pp. 46-54.

Baron, R. 2000. Counterfactual Thinking and Venture Formation: The Potential Effects of Thinking about "What Might Have Been", in *Journal of Business Venturing, vol.15, no 1*,

pp. 79-91.

Bennett, J. 1993. Event Causation: The Counterfactual Analysis, in *Causation* (eds. E. Sosa, M. Tooley). Oxford: University Press, pp. 217-233.

Booth, C., M. Rowlinson, P. Clark, A. Delahaye, S. Procte. 2009. Scenarios and counterfactuals as modal narratives, in *Futures*, vol.41, pp.87-95

Brée, D. 1982. Counterfactuals and causality, in *Journal of Semantics*, vol. 1 - no 2 (June 1982), pp. 147-185.

Bunzl, M. 2004. Counterfactual History: A User's Guide, in *The American Historical Review*, vol. 109, no 3 (June 2004), pp. 845-858.

Byrne, R. 2002. Mental models and counterfactual thoughts about what might have been, *Trends in Cognitive Science*, vol. 6, no. 10, pp.426-431.

Condoravdi, C., S. Kaufmann. 2005. Modality and Temporality, in *Journal of Semantics*, vol. 22, № 2, pp. 119-128.

Curry. A. 2006. Acting on the Future, in *Scenarios for Success: Turning Insights into Action* (eds. B. Sharpe, K. van der Heijden). Chichester, England -New York: John Wiley, pp. 339-371.

Ferguson, N.: 1999. "Virtual History: Alternatives and Counterfactuals". New York: Basic Books

Fogel, R.1964. *Railways and American Economic Growth: Essays in Interpretative Econometric History*. Baltimore: The Johns Hopkins Press.

Strachan, N., T. Foxon, J. Fujino (eds.). 2008. *Modelling long-term scenarios for low-carbon societies*. London: Earthscan.

Goodman, N. 1947. The Problem of Counterfactual Conditionals, in *The Journal of Philosophy*, vol. 44, no 5 (Feb. 27, 1947), pp.113-128.

Goodman. N. 1983. *Fact, Fiction, and Forecast* (Fourth Edition). Cambridge, Mass. - London: Harvard University Press.

Heijden, K. van der. 2005. *Scenarios: The Art of Strategic Conversation*. Chichester, England -New York: John Wiley.

Hodgson, T. 2007. Appreciating the Future, in *Scenarios for Success: Turning Insights into Action* (eds. B. Sharpe, K. van der Heijden). Chichester, England -New York: John Wiley, pp. 279-314.

Horwich, P. 1987. *Asymmetries in Time*. Cambridge, London: The MIT Press.

Inayatullah, S. 1998. Macrohistory and social study, in *Futures*, vol. 30, no. 5, pp. 381–394.

Kaivo-oja , J., S. Tapio, O. SeppäEla, O. 2004. Seeking convergence between history and

futures research, in *Futures*, vol. 36, pp. 527–547.

Kennedy, P., C. Perrottet, C. Thomas. 2003. Scenario planning after 9/11: managing the impact of a catastrophic event, in *Strategy & Leadership*, vol. 31, no. 1, pp. 4-13.

Kim, J. 1993. Causes and Counterfactuals, in *Causation* (eds. E. Sosa, M. Tooley). Oxford: University Press, pp. 205-207.

King, G., L. Zeng. 2007. When Can History Be Our Guide? The Pitfalls of Counterfactual Inference, in *International Studies Quarterly*, vol. 51, no. 1, pp. 183-210.

Kwart, I. 2004. Causation: Probabilistic and Counterfactual Analyses, in *Causation and Counterfactuals* (eds. J. Collins, N. Hall, L. Paul). Cambridge, Mass. -London: MIT Press, pp. 359-386.

Lash, S. 2003. Reflexivity as Non-linearity, in *Theory, Culture & Society*, vol. 20 (2), pp. 49-57

Lebow, R. 2001. Counterfactual Thought Experiments: A Necessary Research Tool, in *Unmaking the West: Counterfactual Thought Experiments in History*. Tetlock, Lebow and Parker, eds.

Lewis, D. 1986. *On the Plurality of Worlds*. Oxford: Blackwell.

Lewis, D. 1973a. Causation in *Journal of Philosophy*, vol. 70, pp. 556-567.

Lewis, D. 1973b. *Counterfactuals*. Malden USA: Blackwell.

Lewis, D. 1986. Counterfactual Dependence and Times Arrow, in *Philosophical Papers*, vol. 2, pp. 32-66. Oxford: Oxford Press University.

Lewis, D. 2000. Causation as Influence, in *Journal of Philosophy*, vol. 97, pp. 182-197.

Mandel, D. 2005. Counterfactual and causal explanation: from early theoretical views to new frontiers, in *The Psychology of Counterfactual Thinking* (eds. D. Mandel, D. Hilton, P. Catellani). London – New York: Routledge, pp. 11-27.

Mokyr, J. 2006. King Kong and Cold Fusion: Counterfactual analysis and the history of technology, in *Unmaking the West: "What-if" Scenarios that Rewrite World History* (eds. P. Tetlock, R. Lebow, G. Parker). Ann Arbor: The University of Michigan Press, pp. 277-322.

Morgan, St., Ch. Winship. 2007. *Counterfactuals and Causal Inference. Methods and Principles for Social Research*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ramírez, R., K. Van der Heijden. 2007. Scenarios to Develop Strategic Options: A New Interactive Role for Scenarios in Strategy, in *Scenarios for Success: Turning Insights into Action* (eds. B. Sharpe, K. van der Heijden). Chichester, England -New York: John Wiley, pp. 89-119.

Ranachandran, M. 2004. A Counterfactual Analysis of Indeterministic Causation, in *Causation and Counterfactuals* (eds. J. Collins, N. Hall, L. Paul). Cambridge, Mass. - London: MIT Press, pp. 387-402.

Reith, G. 2004. Uncertain Times: The notion of "risk" and the development of modernity,

in *Time & Society*. London: SAGE, vol. 13, no2/3, pp.383-402.

Rescher, N. 2007. *Conditionals*. Cambridge, Mass. - London: The MIT Press.

Resher, N. 1975. Theory of Possibility, in *Basil Blackwell*. Oxford.

Изготвил: доц. д-р Мариана Тодорова

ПРИЛОЖЕНИЕ 2: Курс към секция „Антропологически изследвания“

Лекционен курс към ЦО на БАН

„Религиозната карта на секуларна Европа днес: социално-антропологичен профил“

Religious “map” of the secular Europe today: social-anthropological profile

Лектор/консултант:

професор, д-р на философските науки Нонка Богомилова – ИФС БАН

30 часа

Място на провеждане – сградите на ИФС на бул. „П. Евтимий” 6 и на ул. Московска 13-А

Хорариум: 30 часа

Attendance: 30 hours

Анотация:

Лекционният курс има за цел да даде богата информация и да формира у докторантите методологическа култура за разбиране и изследване на религиите, опериращи в секуларния контекст на съвременна Европа. И двете равнища на анализа ще бъдат профилирани към следните тематични контексти: религиозен профил на отделните европейски държави; типове отношения между държавата и църквата, правни аспекти (има ли европейска корпоративна идентичност?); религиите и груповите идентичности в съвременна Европа – етнически, национални, политически; обучението по религия в гражданските училища: еднакви предизвикателства, различни подходи; секуларизация, десекуларизация, „радикализация“.... ?; прогнозни сценарии.

Курсът е предназначен за докторанти в областите на: философия и антропология на религията, европеистика, културология, балканистика, социология, демография, етнология, политология, педагогика и др. социални и хуманитарни науки.

Abstract

The course aims at informing and elaborating among the doctor's degree fellows methodological culture of understanding and study of religions, operating in the contemporary European secular context. Both levels of the analysis will be situated within the relevant thematic contexts: a religious profile of the separate European states; types of relationships between State and Church, legal aspects (are there a European corporate identity?); religions and group identities in contemporary Europe – ethnic, national, political; teaching of religion in the public school: same challenges, different approaches; secularization, de-secularization, “radicalization”...?; prognostic scenario.

Targeted doctoral students in: philosophy and anthropology of religion, European studies, cultural anthropology, Balkan studies, sociology, demography, ethnology, political science, pedagogy and other social and humanitarian fields.

Тематична програма

- 1. Що е религия: философски дефиниции; „минимум“ религия – 4 ч.**
- 2. Културно-исторически етапи в развитието на отношенията между религиозната институция и държавата в европейски контекст – 2 ч.**
- 3. Секуларизацията в Европа – духовни и институционални измерения – 4 ч.**
- 4. Религиозната карта на съвременна Европа – типове европейски страни според характера на отношенията между държавата и църквата - 2 ч.**
- 5. Религиозната карта на съвременна Европа – типове европейски страни според културния статус на религиозния плурализъм, религиите на малцинствата, религиозните права и др. – 6 ч.**
- 6. Нравствени ценности и послания в етиката на християнството, исляма и будизма: сакрални текстове и съвременен европейски контекст – 6 ч.**

7. Феноменология на религиозността в съвременна Европа. Има ли две Европи? – 6 ч.

Форма на провеждане на изпита: тест, писмено развиване на въпрос от тематичната програма на курса, устен коментар.

Препоръчителна библиография за подготовка за изпита/2016-2017

- АВС на етнологията*, т.1, 1992 г.
Библия
Бергсон, А. *Двата източника на морала и религията*. София, “Аргес”, 1993.
Богомилова, Н. *Религията и човешката същност. Класически идеи*. Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, 2010 г.
- Богомилова, Н. *Религиозното разнообразие в културата на съвременна Европа (дебати, феноменология, социално-антропологичен профил)*, 2010.
- Богомилова, Н. *Религията – дух и институция*, София, Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, 1997.
- Вебер, М. *Социология на господството. Социология на религията*. София, УИ “Св. Климент Охридски”, 1992.
- Вебер, М. *Протестантската етика и духът на капитализма*. София, “Хермес – 7”, 1993.
- Ватимо, Дж. *След християнството /За едно нерелигиозно християнство/*. София, “Критика и хуманизъм”, 2002.
- Градев, В. *Политика и спасение*, София: Изток-Запад, 2005.
- Дерида, Ж. *Вяра и знание /Двата извора на религията в границите на самия разум/*. София, “ЛИК” 2001.
- Дюркем, Е. *Елементарни форми на религиозен живот*. София 1999.
- Елиаде, М. *Трактат по история на религиите*, 2002.
- Кант, И. *Религията в границите на самия разум*. София, “Отворено общество”, 1997.
- Кацарски, Ив. *Размирният Едем: Статии върху антропогенезата*. София, “Парадигма”, 2002.

Киров, Д. Богословие и философия /Етико-антропологичен профил/. - В: Д. Киров, Е. Данков, Ст. Пенев, Р. Данкова, Л. Денкова. *Философия и религия*. В.Търново, УИ "Св.св Кирил и Методий", 2006.

Превод на Свещения Коран

Рорти, Р., Дж. Ватимо, *Бъдещето на религията*. Съст. С. Забала, София, "Критика и хуманизъм", 2005.

Религия и църква в България, 1996.

Слаников, Ив. *Страданията и състраданията като категории на философията на религията*. София, "Проф. Марин Дринов", 2002.

Смарт, Н. *Религията по света. От възникването до съвременните секти*, 2002.

Теохаров, В. /съст./ *Философията на религията и евангелска теология. Антология.*, София, "Критика и хуманизъм", 2005

Уилсън, Б. *Религията в социологическа перспектива*, В.Търново, "Праксис", 2001.

Унамуно, М. *Агонията на християнството*. София, "Алфа-Инт", 1993.

Фром, Е. *Ще бъдете като богове /Радикално тълкуване на Стария завет и неговата традиция/*.София, "Захарий Стоянов", 2005.

Фром, Е. *Медицина и етични проблеми на модерния човек*. - Във: Фром, Е. *Догмата за Христос: И други есета за религията, психологията и културата*.София, "Захарий Стоянов", 2005.

Хеле, Х. *Епистемологически парадигми в научното изследване на религията*. - *Философски алтернативи* 5/ 1994.

Bloß, L. *European Law of Religion – organizational and institutional analysis of national systems and their implications for the future European Integration Process*, Jean Monnet Working Paper 13/03, in: www.jeanmonnetprogram.org/papers/03031301.rtf

Bogomilova, N. *Reflections on the Contemporary Religious "Revival"*, In: *Religion in Eastern Europe*, vol. XXIV, N4, 2004.

Bruce, S. *Religion in the Modern World*. Oxford, New York, Oxford University Press, 1996.

Gadamer, H-G. *Hermeneutics, Religion, and Ethics*, Yale University Press, 1999.

Gumucio, C. *Les nouvelles formes de religion dans la société globalisée: un défi à l'interprétation sociologique*. - *Social Compass* 49/2, 2002.

Gustafsson, G. *Politicization of State Churches – a Welfare State Model*. - *Social Compass* 37/1/, 1990.

Janz, D. *World Christianity and Marxism*, New York, Oxford, 1998.

Horvat, V. *Church in Democratic Transition between the State and the Civil Society*. - *Religion in Eastern Europe*, XXIV, April 2004.

Kelley, D. *Religious Innovation and Government Regulation: The Zone of Perpetual Turbulence*. - *Social Compass* 37/1/, 1990.

Lambert, I. *La "Tour de Babel" des définitions de la religion*. - *Social Compass* 38/1/, 1991.

McGuire, M. *Lived Religion. Faith and Practice in Everyday Life*. Oxford University Press, 2008.

Shmid, K. In the Name of God? The Problem of Religious and non-Religious Preambles to State Constitutions in Post-atheistic Contexts. - *Religion in Eastern Europe*, vol. XXIV, N1, February 2004.

Thung, M. Dealing with Problems of Pluralism. - *Social Compass* 37 /1/, 1990.

Tomka, M. Publicization or Anomy? Interpreting Religious Change in Communist Societies. - *Social Compass* 38/1/, 1991.

Tomka, M. Tendances de la religiosité et de l'orientation vers les Eglises en Europe de l'Est. - *Social Compass* 49/4, 2002.

Willaime, Jean-Paul. Pluralisme religieux, Etat et education. - *Social Compass* 37/1/, 1990.

Willaime, J.- P. Introduction, In: Des maîtres et des Dieux. Ecoles et religions en Europe. Ed. Jean-Paul Willaime avec la collaboration de Séverine Mathieu, BELIN, 2005.